

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Пријава пунолетних држављана Србије за новчану помоћ у оквиру трећег пакета мера помоћи грађанима и привреди почела је 28. априла. Свима који се буду пријавили биће исплаћено два пута по 30 евра, у мају и новембру

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ПЕНЗИОНЕРИМА УКУПНО 110 ЕВРА

СРЕЋНИ ВАСКРШЊИ И ПРВОМАЈСКИ ПРАЗНИЦИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарииа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Солидарност је заједнички подвиг

Другу годину заредом 29. април – европски Дан солидарности међу генерацијама дочекујемо у промењеним условима и са другачијим приоритетима. Пандемија је ставила у центар пажње најстарије који су њоме погођени несразмерно и неправедно, а поред акција јавних власти, грађанска солидарност постала је тема више него икад раније. Показало се, не први пут, да у великим кризама међугенерациске везе откривају сву своју друштвену моћ и да је обнова солидарности, за коју смо мислили да је изгубљена, једна од најважнијих лекција из пандемије. Показало се, такође, и да та солидарност није једносмерна улица и не долази само од млађих генерација, те да уместо што се фокусирамо искључиво на могућу рањивост старијих, треба да уважимо њихову снагу и вољу да дају заједнички допринос.

И на друштвеном нивоу, дакле, протекла година је била богата поукама. Ковид 19 нас је насилно подсетио на уску везу између, с једне стране, отпорности јавних здравствених система, доступности социјалних услуга и економског просперитета и, са друге, на личну и колективну добробит, интегритет и сигурност. Подсетили смо се и зашто су суштински важне међугенерациске интеракције, те да свака солидарност започиње темељним поштовањем људског достојанства појединца.

Као реакцију на овај потпуно нови контекст Европска комисија објавила је крајем јануара Зелену књигу о старењу у којој виде „кључну прилику за предузимање конкретних корака ка свеобухватнијој будућности свих узраста“.

Зелена књига о старењу, објављена на 22 језика, заснива се на налазима извештаја о утицају демографских промена који је у јуну прошле

године објавила Европска комисија, и истиче изазове и могућности демографског старења, узимајући међугенерациску солидарност као кључну основу. Овај документ, иако није законодавни, констатује да нова дуговечност у већини европских друштава и комбинација генерација захтевају другачије политике старења и стварање свести о важности међугенерациског односа у коме се препознаје не само њихова различитост, већ и њихова подударност.

Породица остаје главни извор солидарности међу генерацијама, али промовисање међугенерациске узајамности значи више од окупљања деце и старијих и повременим околностима – то је стварање подстицајног економског и социјалног окружења које природно подстиче размену и сарадњу између генерација у нашем свакодневном животу и вреднује допринос свих старосних група. Аутори ове нове стратегије сматрају да постоји довољно простора за развој ефикасних решења која су узајамно корисна садашњим и будућим генерацијама. Јер, старење се тиче свих, не само старијих.

Солидарност је један од темеља одрживог друштва. Солидарност је та која је у години дана болне пандемије омогућила да многи људи (и млади и остали) свој „пасош“ вештина и знања попуне емпатијом, асертивношћу, стрпљењем, способношћу да се договоре, да увере, разумеју.

А кад се једног дана свет врати у нормалу на свакоме од нас је да осигурамо и одржимо окружење безбедно за све, у коме ће солидарност значити више од спорадичне појединачне великодушности.

М. Јовановић

Важна толеранција и разумевање

Фонд ПИО је реализовао бројне активности посвећене теми међугенерациске солидарности и учествовао на свим скуповима и манифестацијама које су имале за циљ усмеравање пажње на проблеме и потребе старијих, као и на развијање разумевања и толеранције међу генерацијама. Поред тога, у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Кабинетом министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику, 2018. је организовао конференцију „Међугенерациска солидарност и достојанствено старење“, а у првој половини прошле године, са Институтом за јавну политику, спровео је пројекат који је имао за циљ да испита карактеристике и садржај међугенерациске солидарности, њено подстицање и унапређење. Фонд се увек са великим еланом ангажовао на тим активностима верујући да више солидарности чини бољим свако друштво.

„пасош“ вештина и знања попуне емпатијом, асертивношћу, стрпљењем, способношћу да се договоре, да увере, разумеју.

А кад се једног дана свет врати у нормалу на свакоме од нас је да осигурамо и одржимо окружење безбедно за све, у коме ће солидарност значити више од спорадичне појединачне великодушности.

ТРЕЋИ ПАКЕТ МЕРА ПОМОЋИ ГРАЂАНИМА И ПРИВРЕДИ

Пензионерима укупно 110 евра

Народна скупштина Републике Србије усвојила је 22. априла ове године Закон о Привременом регистру пунолетних држављана Србије којима се уплаћује новчана помоћ за ублажавање последица пандемије болести ковид 19 изазване вирусом SARS-CoV-2. Да би грађани могли да добију новчану помоћ од 60 евра у динарској противвредности, успоставља се Привремени регистар пунолетних грађана, који ће бити основ за исплату. Тај износ ће моћи да добију сви грађани који су пунолетни даном ступања на снагу овог закона, они који поседују личну карту и имају пребивалиште на територији Србије.

Грађанима који се буду пријавили за ову помоћ биће

исплаћено два пута по 30 евра, у мају и новембру. Они ће моћи да се пријављују за новчану помоћ од 28. априла до 15. маја, електронски преко портала Управе за трезор, а од 5. маја и телефонским путем преко кол центра, односно на исти начин као и прошле године када је грађанима исплаћена помоћ од 100 евра. За помоћ од 60 евра неће морати да се пријављују пензионери, инвалиди рада – корисници привремене накнаде, инвалидна деца – корисници привремене накнаде, примаоци новчане социјалне помоћи и лица из Завода за извршење кривичних санкција, јер ће њима аутоматски новац бити уплаћен. Грађани којима је решењем утврђено право на пензију, а који нису укључени у

базу исплате до 24. априла, треба да се пријаве за помоћ као и сви пунолетни држављани Србије, односно преко портала Управе за трезор.

Уз тих 60 евра, пензионери ће добити додатних 50 евра у септембру.

Закључком Владе Републике Србије од 8. априла 2021. године предвиђено је да Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање изврши исплату новчане помоћи у износу од 5.900 динара корисницима пензија, укључујући и кориснике који су то право остварили применом одредаба међународних уговора о социјалном осигурању, причему се за кориснике права на тзв. дељиву породичну пензију узима у обзир свака одвојена исплата пензије; корисницима права на привремену

накнаду – инвалидима рада друге и треће категорије инвалидности, односно преостале радне способности (у складу са чл. 223 и 225 Закона о пензијском и инвалидском осигурању) и инвалидној деци – корисницима привремене накнаде код Фонда. Услов за све је да су право остварили закључно са 25. августом 2021. године.

Исплата новчане помоћи вршиће се почев од 7. септембра 2021. године. Исплата помоћи корисницима који испуњавају услове за исплату у складу са Закључком Владе, а којима решења о признавању права буду донета након 25. августа 2021, биће извршена једнократно, након успостављања исплате права.

М. Јовановић

РФ ПИО: БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ У ДОБА ПАНДЕМИЈЕ

Чувамо и грађане и запослене

Из Кине, земље у којој је децембра 2019. откривен вирус ковид 19, потиче изрека: „Ако немате сада довољно времена за своје здравље, касније ћете морати да одвојите много више времена и новца за своју болест“.

Суочавање са пандемијом дефинисало је и приоритетне задатке а један од њих јесте да сви запослени буду сигурни на радним местима.

Светски дан безбедности и здравља на раду (БЗР), 28. април, који је Међународна организација рада 2003. установила у циљу промоције глобалног спречавања повреда на раду и професионалних обољења, обележен је ове године у условима пандемије са акцентом на примену превентиве на радним местима како би се сачувало здравље.

Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО

Заменик директора РФ ПИО и командант Кризног штаба Фонда, Реља Огњеновић, подсећа да се пред Кризним штабом, који је образован 18. марта 2020, нашао обиман и озбиљан посао.

– На почетку ванредног стања било је неопходно да се брзим и координираним активностима креира нов начин рада у Фонду ПИО, који смо касније прилагођавали и иновирали. Пратећи про-

писе из области БЗР и препоруке и инструкције Владе Републике Србије, предузимали смо све мере у циљу њихове што хитније и ефикасније примене. Обезбеђен је континуитет пословања, посебно када је реч о исплати пензија. Предузете су бројне активности како би се заштитили сви запослени, као и сви наши осигураници и корисници пензија. Већ 16. марта 2020. омогућили смо посредан рад са грађанима кроз електронску кореспонденцију, подношење захтева електронским путем, пружање правне помоћи и услуга превођења путем дежурних телефона, подношење захтева преко мејл адреса. До 6. маја примљено је око 25.000 мејлова, а од 4. маја је уведен посебан веб портал, е-Шалтер за електронско подношење захтева – каже Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО.

Пружање информација грађанима је такође дефинисано као приоритетан посао.

– Преко Контакт центра, корпоративних мејлова и Портала Владе РС током ванредног стања регистровано је више од 10.700 обраћања грађана на која је одговорено, и то ако изузмемо телефонске позиве. Наравно, сви у Фонду се и даље придржавамо прописаних мера у циљу заштите здравља. Обавезне су маске, доступна су средства за дезинфекцију, на улазима у објекте Фонда постављене су дезобаријере, врши се провера телесне температуре и странкама и запосленима, ограничен је број странака у шалтерском простору, поштује се прописана дистанца и сл. Настојимо да будемо одговорни и према себи и према другима како бисмо у што већој мери омогућили безбедан и здрав рад, а нашим грађанима коришћење свих услуга са најмањим могућим ризиком по здравље – наглашава Реља Огњеновић.

Мере БЗР је потребно спроводити и како би се спречили психосоцијални ризици и промовисало ментално здравље, поготово у ситуацији повишене анксиозности и страха, и то не само од заразе ковидом 19.

Др Милан Авакумовић, заменик директора Сектора за медицинско вештачење Фонда ПИО, психијатар, истиче да у ванредним ситуацијама као што је пандемија људи могу на различите начине да реагују на стрес.

– Особе које имају боље адаптивне капацитете, боље се

Др Милан Авакумовић

Милан Стојановић

Апел Министарства за рад

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Инспекторат за рад апеловали су на све послодавце и запослене да примењују Закон о безбедности и здрављу на раду, као и подзаконске акте у овој области. Министарство је такође подсетило на дужности послодаваца, као и да запослени морају да се придржавају свих мера, а да могу да пријаве све неправилности из надлежности Инспекције рада.

У прва три месеца ове године Инспекција рада је извршила око 14.500 надзора и посета регистрованих и нерегистрованих субјеката, од којих је једна половина у области радних односа, а друга у области безбедности и здравља на раду.

прилагођавају новим околностима. Ово је стресна ситуација за свакога. Вирус је дошао изненада са много непознаница и променио је живот свих нас. Сигурно је да страх од неизвесности и болести оставља и психичке последице, а да су најрањивије особе оне осетљиве на стрес, оне које су имале тежу клиничку слику ковида 19 и, нажалост, оне које су имале губитке у породици, ближем окружењу и

међу пријатељима. Због тога су превенција и примена прописа из области безбедности и здравља на раду важне и са аспекта промовисања менталног здравља ради спречавања дугорочних последица – објашњава др Милан Авакумовић.

Да пандемија ковида 19 представља ситуацију без преседана на глобалном нивоу која захтева уређење радног окружења на начин који не представља ризик

по безбедност и здравље запослених, као и обезбеђивање и одржавање адекватне опреме за запослене, подсећа и Милан Стојановић, шеф Одсека за послове одбране, заштите и безбедности на раду Сектора за имовинске послове, пројекте и набавке РФ ПИО.

– Послодавци имају обавезу да на одговарајући начин осигурају безбедност и здравље својих радника и осталих лица у радном окружењу, те је тако и Одсек за послове одбране, заштите и безбедности израдио План примене мера за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести. С обзиром на свакодневну променљивост прилика у вези са коронавирусом, Одсек реагује благовремено у складу са свим актуелним препорукама и мерама у циљу омогућавања несметаног рада свих служби – истиче Милан Стојановић.

Јелена Оцић

МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Држава мисли на најугроженије

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, позвала је послодавце и незапослена лица да се пријаве на неки од 13 јавних позива које је Национална служба за запошљавање расписала у циљу реализације мера активне политике запошљавања за 2021. годину.

– На основу директне финансијске подршке, у мере активне политике запошљавања ове године ће бити укључено више

од 18.000 незапослених лица, а за реализацију ових позива опредељено је 5,75 милијарди динара – рекла је Кисић Тепавчевић.

Министарка за рад потписала је са директором Националне службе за запошљавање, Зораном Мартиновићем, почетком априла Споразум о учинку НСЗ за 2021. годину, који ће, како је речено, знатно допринети већем запошљавању, нарочито најугроженијих категорија становништва. Министарка је

истакла да су све активности у циљу побољшања услова рада и смањења незапослености од велике важности, с обзиром на то да је претходна година, због пандемије ковида 19, била пуна изазова у погледу свих аспеката живота и рада, а да ће и 2021. година бити таква.

– Држава и те како мисли на најугроженије категорије становништва, на све који су годинама имали неповољан положај на тржишту рада. И у овим тешким околностима епиде-

Министарка рада
Дарија Кисић Тепавчевић

мије води се рачуна о сваком радном месту – рекла је Дарија Кисић Тепавчевић.

Планирано је да се у мере активне политике запошљавања током 2021. године укључи 18.225 незапослених лица, од којих је 2.185 особа са инвалидитетом.

Г. О.

Важне новине за кориснике

Отако је Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, 4. маја прошле године, грађанима омогућио да електронским путем, преко портала е-Шалтер подносе захтеве за остваривање права из ПИО и друге захтеве, брзо се показало да је е-Шалтер Фонда међу најнапреднијим електронским сервисима у државној управи. Ради још бржег остваривања права

Зоран Сутара

из ПИО путем електронских сервиса и лакше комуникације запослених са корисницима и осигураницима, средином априла је постављена нова, унапређена верзија овог портала у коју је уграђено неколико битних новина за кориснике.

– Нова верзија е-Шалтера омогућава побољшања и корисницима који подносе захтеве и запосленима у Фонду, тј. референтима који раде на обради тих електронских захтева, а коришћење портала је крајње једноставно и за једне и за друге – објашњава иницијатор настанка е-Шалтера, заменик директора Сектора информационих технологија у Дирекцији РФ ПИО, Зоран Сутара.

Једна од новина на овом порталу је да се приликом подношења електронског захтева корисник најпре аутентификује тако што мора да упише верификациони код који му се аутоматски шаље на мејл адресу коју је унео у веб обрасцу.

– На тај начин је повећана безбедност приступа, односно подношења захтева, јер ако мејл адреса није исправна, захтев се не

Електронски документ и потпис

Свако ко жели да поднесе електронски захтев преко портала Фонда ПИО е-Шалтер, без одласка у неку од филијала, потребно је да поседује квалификовани електронски сертификат за електронски потпис. Квалификовани електронски сертификат за електронски потпис има исто правно дејство и доказну снагу као и својеручни потпис на папирном документу. Квалификовани електронски сертификат може да се схвати као дигитални идентификациони документ, јер садржи податке о кориснику сертификата, као и податке о његовом издаваоцу.

У случају подношења захтева путем е-Шалтера, захтеви су електронски документи у формату структурираног ПДФ документа, што значи да се могу попуњавати електронски на рачунару или телефону. На порталу е-Шалтер Фонда ПИО налази се Корисничко упутство за процедуру потписивања уз помоћ квалификованог електронског потписа. Електронски захтев се може поднети и без електронског потписа, али су у том случају потребни скенирани ручни потпис и скенирана лична карта. Захтев ће ући у процедуру обраде, али је подносилац захтева у обавези да се, за потребу идентификације, појави макар једном у надлежној филијали. Свако ко поседује личну карту са чипом издату од Министарства унутрашњих послова, може потпуно бесплатно добити квалификовани електронски сертификат за електронски потпис у било којој полицијској станици према месту пребивалишта/боравишта, на шалтеру који ради издавање личних карти. Иначе, квалификовани електронски сертификат се уз одговарајућу новчану накнаду може добити и у неком другом сертификационом телу које издаје квалификоване електронске сертификате у Републици Србији, као што је ЈП Пошта Србије, Привредна комора Србије и други.

може поднети. Друга, значајнија новина је могућност двосмерне комуникације између подносиоца захтева и референата. Уко-

лико корисник није доставио сву потребну документацију уз захтев, референт му шаље поруку путем е-Шалтера. Омогућено је и да

корисник накнадно допуни документацију коју доставља као прилоге уз већ поднети захтев, али тек након што му референт Фонда пошаље поруку – наводи Сутара.

Поред тога што корисник може у сваком тренутку проверити тренутни статус свог захтева, у прегледу статуса захтева је уведена могућност приказа историје статуса по хронолошком редоследу. На тај начин корисник може да прати цео ток процеса обраде захтева, односно кретање предмета од завођења у писарници па надаље. У статусу поднетог захтева се приказују датум и време када је поднео захтев, када је поднео све прилоге и када је одговарајући референт извршио промену статуса или захтевао допуну документације. Нови-на је и то што захтев не мора да се поша-

ље лично, већ то у име корисника могу учинити законски заступници. Такође, ако је захтев послат филијали која није надлежна, што се често дешава, референти сада могу да га проследе надлежној филијали и да се поступак обраде предмета настави. Тренутно је подношење захтева омогућено електронским путем преко портала е-Шалтер а сви решени захтеви се достављају путем поште на адресу коју је подносилац захтева унео у захтев. У наредном периоду, када се буду стекли одговарајући услови, биће омогућено слање решења по захтеву и преко електронског сандучета на порталу еУправа.

– За непуних годину дана рада, путем е-Шалтера РФ ПИО стигло је око десет хиљада разноврсних захтева. С обзиром на то да

Фонд има услугу за пријем и обраду 117 захтева, може се рећи да је овај електронски сервис Фонда међу најнапреднијим електронским сервисима у целој државној управи и прилагођен је грађанима у највећој могућој мери. Фонд ће и убудуће активно и континуирано радити на томе да се остваривање права из ПИО што више поједностави, убрза и олакша, а електронски сервиси учине доступним и једноставним за коришћење што већем броју грађана. Потрудићемо се да грађани све мање имају потребе да долазе у Фонд јер се захваљујући е-Шалтеру комуникација обавља у потпуности електронским путем за оне кориснике који захтев могу да потпишу дигиталним потписом – истиче Зоран Сутара.

Јелена Томић

СУЗБИЈАЊЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА ТРЖИШТУ РАДА

Онлајн алат за запошљавање ОСИ

Почетком ове године развијен је портал за подршку у запошљавању особа са инвалидитетом, у оквиру пројекта „Унапређење запошљивости дугорочно незапослених особа са инвалидитетом“, чији је носилац Форум младих са инвалидитетом. Пројекат је финансиран средствима Европске уније и суфинансиран средствима Владе Републике Србије.

Веб портал за запошљавање ОСИ, како је наведено на сајту Форума младих са инвалидитетом, представља канал комуникације и повезивања између особа са инвалидитетом које су у потрази за послом и послодаваца. Кандидатима за посао омогућено је да креирају своје професионалне профиле, да претражују огласе и аплицирају за оглашене радне позиције. Захваљујући новом сајту, послодавци који, сходно Закону о професионалној рехабилитацији и запошљавању ОСИ, имају обавезу запошљавања лица са инвалидитетом, могу да оглашавају слободна радна места и да одаберу кандидате.

Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању ОСИ, који је донет 2010. године, представљао је важан корак у борби против дискриминације на тржишту рада и залагању за пружање једнаких

шанси особама са инвалидитетом да се стручно оспособљавају и запошљавају. Портал знатно унапређује имплементацију овог закона.

Лекари Фонда ПИО су од почетка примене Закона о рехабилитацији и запошљавању ОСИ укључени у вештачење за потребе запошљавања лица са инвалидитетом. Лекар вештак је председник комисије, коју и образује Републички фонд ПИО. Комисију поред лекара вештака Фонда, чине стручњаци других одговарајућих области. Процена радне способности и могућности

запослења или одржања запослења обавља се у Националној служби за запошљавање.

Законом је прописано да послодавац који има 20 до 49 запослених мора у радном односу да има једну особу са инвалидитетом. Послодавац који има 50 и више запослених дужан је да у радном односу има најмање две особе са инвалидитетом, и на сваких наредних започетих 50 запослених још по једну особу са инвалидитетом. Ове обавезе ослобођен је новоосновани послодавац у трајању од 24 месеца од оснивања.

Прописано је и да је послодавац који не запосли особе са инвалидитетом дужан да уплати износ од 50 одсто просечне зараде по запосленом у Србији (према последњем објављеном податку Републичког завода за статистику) за сваку особу са инвалидитетом коју није запослио.

На порталу www.zaposljavanje.fmi.rs све особе са инвалидитетом у потрази за послом могу да се региструју и креирају своје профиле, а послодавци могу да објаве оглас у циљу радног ангажовања ОСИ.

Ј. Оцић

ПО СМРТИ ПЕНЗИОНЕРА – ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ПОРОДИЦЕ

Неисплаћен износ пензије

Одлазак у пензију већини представља радостан тренутак у животу и почетак периода у коме се, после дугих година школовања и рада, човек окреће у потпуности себи и породици и може да ужива у слободном времену без бројних обавеза. Ипак, треће доба са собом носи старост и крај животног пута који је, на жалост, неизбежан. По престанку рада, пензија има своју улогу пре свега у томе да обезбеди безбрижне дане и у највећој мери одржање раније постигнутих услова живота. Често, међутим, промакне улога права на пензију у случају смрти пензионера, односно каква права чланови породице имају и могу да остваре у случају када је преминули био корисник пензије.

О чињеници смрти Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање добија информацију посредством е-Управе од надлежних матичних служби које ту чињеницу региструју у матичним књигама. Ипак, могуће су животне ситуације у којима се обавештење не прими благовремено, а што је најчешћа ситуација у случају да је корисник права преминуо у иностранству. Такође, уколико преминуло лице није држављанин Републике Србије и смрт је наступила ван граница наше државе, о тој чињеници ће службена информација бити прослеђена само у случају да обавештење достави иностранци носилац осигурања из те државе, уколико је са њом закључен споразум о социјалном осигурању. По пријему информације о чињеници смрти, овлашћени радник Фонда обрачунава припадајући износ пензије (и новчане накнаде, у случају да је остварено и право на неку новчану накнаду) корисника до дана смрти и проверава да ли је пензија у целости исплаћена, односно да ли постоји неисплаћен износ који је припадао умрлом, или је можда исплата извршена у вишем износу од припадајућег. У сваком случају, о чињеници смрти се обавештава пословна банка преко које се врши исплата, а уколико је банци упућен виши износ од припадајућег, од банке се тражи повраћај средстава.

Како би чланови породице преминулог пензионера могли да наследе неисплаћен износ, потребно је да од Фонда затраже издавање потврде о припадајућим, а неисплаћеним износима пензије и новчане накнаде. Ово је и прилика за проверу да ли је Фонд обавештен о чињеници смрти. Потврда коју издаје Фонд се затим користи пред надлежним судом или јавним бележником како би се у целости утврдила имовина умрлог која је предмет наслеђивања, као и наследни делови. Уз правоснажно

решење о наслеђивању, лица која су одређена као наследници могу од Фонда да затраже исплату неисплаћених износа на свој рачун, у делу који им је одређен.

Такође, лице које је сносило трошкове сахране умрлог има могућност да поднесе захтев за накнаду погребних трошкова. Уз захтев се обавезно прилаже рачун за погребне услуге и опрему на коме је наведено име и презиме особе која је сносила трошкове, као и податак о банковном рачуну на који треба исплатити накнаду. У време изласка овог броја „Глас осигураника“ накнада погребних трошкова износи 44.107 динара. Износ накнаде исти је за све категорије пензионера (запослене, самосталне делатности и пољопривреднике), док је ранијим прописима накнада била одређена у различитим износима у зависности од категорије. Усклађивање износа накнаде врши се на исти начин као и усклађивање месечног износа пензије. Неке агенције за погребне услуге имају закључене уговоре о наплати погребних трошкова у име лица које је сносило трошкове сахране, па те агенције обично при договору о организацији спровода понуде могућност да рачун буде умањен за износ накнаде, а да агенција затим обави све послове у вези са наплатом. Из практичних разлога, корисници се често одлучују за овај начин остваривања права на накнаду.

У случају да је преминули пензионер имао пребивалиште или стални боравак ван Републике Србије, накнада се исплаћује под условима предвиђеним међународним споразумом о социјалном осигурању, а уколико са државом у којој је пензионер живео не постоји споразум о социјалном осигурању, онда је услов за исплату накнаде реципроцитет и цени се у сваком појединачном случају. У пракси, оваква ситуација је најчешћа код корисника који живе у некој од држава насталих на простору СФРЈ, а ту је ситуација уједначена – међународни споразуми условљавају исплату накнаде чињеницом да та накнада није већ остварена код иностраног носиоца осигурања. Из тог разлога, од држава чији прописи предвиђају накнаду погребних трошкова, пре исплате накнаде у Србији потребно је прибавити потврду да оваква накнада није већ исплаћена, а то чини Фонд по службеној дужности у сваком оваквом случају.

Наравно, поред наведених права која се не односе на остваривање права на пензију, по смрти корисника инвалидске, односно старосне пензије, чланови породице могу да остваре право на породичну пензију, под условима уређеним Законом о пензијском и инвалидском осигурању, о чему смо раније већ детаљније писали.

Мирослав Мирић

Власотинчани заврнули рукаве

Мештани Власотинца окупљени у тамошњем удружењу „Севап“ организовали су јединствену еколошку акцију активиста свих генерација. На Цвети, 25. априла, старине са децом и унуцима скупљали су смеће разбацано по парковима ове вароши.

Општина Власотинце је за ову прилику обезбедила пластичне џакове, маске, рукавице и ужину. Уз примену свих епидемиолошких мера, акцији чишћења града одазвао се велики број волонтера.

На овај начин, еколошки освешћени мештани Власотинца придружили су се акцији „Заврнимо рукаве“ која се током тог викенда одржавала на педесетак локација у Србији. ЈКП „Комуналац“ из Власотинца отпремио је накупљено смеће на санитарну депонију.

Сврљиг: реконструкција Центра за туризам

Ускоро почиње прва фаза реконструкције Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг која ће решити проблем грејања целокупног објекта са биоскопском салом. За овај пројекат Министарство заштите животне средине издвојило је 740.000 динара, а општина Сврљиг 185.000. Ова средства уложиће се за набавку опреме за грејање, радијатора, котла и пелета. У следећој фази обнове установе акценат ће бити стављен на столарију и електричну мрежу. Такође, почиње и процедура реорганизације Центра на посебне секторе, за туризам, културу и спорт.

Рума: министарка за рад у ГЦ „Срем“

Последње недеље априла министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Дарија Кисић Тепавчевић, и Мирсад Ђерлек, државни секретар у Министарству здравља, посетили су Геронтолошки центар „Срем“ и корисницима уручили пакете витамина. Том приликом разговарали су са њима и запосленима о борби против коронавируса и условима за рад и боравак у ГЦ „Срем“.

– Последњи случај инфекције забележен је средином јануара. Највећи број корисника до сада је вакцинисан и ревакцинисан, тако да је ово прилично безбедно место за живот старих – казала је министарка у Руми.

Кисић Тепавчевић је захвалила свим корисницима на стрпљењу и поштовању мера, које су донете искључиво у циљу заштите њиховог здравља али које, како је рекла, нису нимало биле лаке. Похвалила је и запослене који су показали велику одговорност и пожртвованост током пандемије.

Директор ГЦ „Срем“ др Зоран Славујевић потврдио је да је до сада вакцинисано 86 одсто старих и да се поштују све мере Владе Републике Србије.

– Верујемо да ћемо ускоро вакцинисати и све преостале становнике ГЦ „Срем“. Међу првима смо дозволили посете, па чак и одлазак корисника код њихових породица – истакао је др Славујевић.

И окупљени корисници имали су само лепе речи.

Милош Дражић (91) рекао је гостима да је румски дом за старе најлепши у Србији и да се сви запослени труде да им олакшају живот и улепшају дане.

На крају боравка гостима су уручене слике настале на ликовној колонији у ГЦ „Срем“ и монографије „Рума у Срему кићеном“.

Препоруке за домове за старе

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања упутило је средином априла установама социјалне заштите за смештај корисника и организацијама социјалне заштите за пружање услуге домског смештаја Препоруку о начину поступања приликом излазака корисника без ноћења или са ноћењем приликом посете породици.

Препорука је донета на основу мишљења Републичког кризног штаба за сузбијање ковида 19 и Министарства здравља, имајући у виду актуелну епидемиолошку ситуацију у Србији и у систему социјалне заштите. Њоме су дефинисани услови које је неопходно испунити како би био омогућен излазак из установе/организације и одлазак у посету породици, мере превенције приликом одласка у посету породици, као и мере превенције приликом изласка из дома за стара лица без ноћења (дневни излазак).

Према Препоруци, потребно је да је установа/организација без потврђених случајева ковида 19 код корисника и запослених у последњих 14 дана, да је корисник, коме се дозвољава излазак и посета, комплетно вакцинисан (са две дозе) и да је од последње дозе прошло најмање 14 дана, или је прележао ковид 19 и није прошло више од три месеца од почетка болести.

Министарство је апеловало на строго поштовање превентивних мера посебно прописаних за изласке корисника у посету која укључује ноћење и за дневне изласке, уз напомену да се све мере и препоруке доносе у циљу спречавања ширења епидемије и заштите живота и здравља корисника.

Чишћење градске плаже у Трстенику

У склопу обележавања Дана планете земље, 22. априла, на градској плажи у Трстенику одржана је акција чишћења обале и реке Западне Мораве. Акцију је организовала Канцеларија за младе Трстеник, у сарадњи са компанијом за управљање амбалажним отпадом Еко Starpak.

Координатор активности у Канцеларији за младе Никола Миливојевић каже да је главни циљ био да се подигне свест о значају очувања и заштите животне средине. Други део активности односио се на постављање еко знакова са занимљивим натписима добијеним на конкурс за најоригиналнији слоган који је спровела Канцеларија за младе.

Председница општине Трстеник Милена Турк изјавила је да је задовољна добрим одзивом младих, а они су на свој начин послали поруку загађивачима ове реке.

Еко знакови које су поставили млади волонтери указују на то да отпаду није место поред река већ у кантама и контејнерима, који су постављени свуда по граду и у насељеним местима ове општине, рекла је том приликом председница општине Трстеник.

Просечна зарада у фебруару 62.280 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за фебруар 2021. године износила је 85.864 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 62.280 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар-фебруар 2021, у односу на исти период прошле године, износио је 6,0 одсто номинално, односно 4,8 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 6,2 одсто номинално и за 5,0 процената реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за фебруар 2021. номинално је виша за 6,9, а реално за 5,6 одсто, док је просечна нето зарада виша за 7,1 проценат номинално, односно за 5,8 одсто реално.

Медијална нето зарада за фебруар 2021. износила је 47.682 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Дигитализација локалних самоуправа у АП Војводини

Представници градских и општинских управа Војводине су 6. априла, у Новом Саду, у организацији Канцеларије за информационе технологије и електронску управу Владе Републике Србије, Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу и Националне алијансе за локални економски развој, похађали једнодневну обуку за рад у шалтерској апликацији и регистровање грађана на портал еУправа и примену информациононих решења еЗПСЕ и еДостава.

Ова обука за имплементирање и ширење постојећих апликација имала је за циљ успостављање ефикаснијег управљања администрацијом у јединицама локалне самоуправе у оквиру чијих надлежности грађани остварују готово 70 одсто укупних животних и пословних потреба.

Ресорни секретар Александар Софић је истакао да дигитализација представља један од стратешких циљева за унапређење ефикасности и функционисања јавног сектора Владе Републике Србије и Покрајинске владе, те да је Секретаријат претходно организовао едукативне посете представника свих 45 општина АП Војводине државном Дата центру у Крагујевцу. Обуке се спровode у оквиру пројекта „Supporting enhancement of e-Delivery of Acts and Requests between business/citizens and Government in Serbia“, који финансира Европска банка за обнову и развој.

Ниш: отворен музеј црквених старина

Поглавар Српске православне цркве, патријарх Порфирије, отворио је 23. априла Музеј црквених старина Нишке епархије.

Музеј се налази у згради Светосавског дома (двориште Саборне цркве у Нишу) а изложене су уметничке слике, старе и ретке књиге од којих је најстарија из 1592. године, фотографије и збирке богослужбених предмета од тканине и метала које потичу са простора нишке митрополије.

Међу изложеним предметима налази се и вредна уметничка слика из 1885. године на којој је представљена смрт кнеза Лазара.

Музеј је отворен за све посетиоце, уз примену и поштовање неопходних мера заштите од ковида 19.

Народни музеј Лесковац: ускоро изложбе на отвореном

Захваљујући пројекту „Лapidаријум“, који се реализује у оквиру пограничне сарадње са Бугарском, на платоу испред Народног музеја у Лесковцу посетиоци ће од јуна моћи да виде експонате из ризнице музеја старе више стотина година, као и виртуелне поставке.

Уз помоћ нових технолошких решења биће приказан живот у овим крајевима у претходних осам хиљада година а музеј први пут експонате излаже на отвореном како би били доступни свима, истиче директорка музеја, Мира Ниношевић.

Музеј ће добити и Информативни центар, који ће олакшати туристима упознавање са знаменитостима и историјом Лесковца, а биће израђена и апликација „Музејаоница“ преко које ће најмлађи моћи да се кроз игру упознају са предметима који се чувају у музеју.

Поред изложби и разних радионица на отвореном, Народни музеј ће до јуна имати и реконструисани хол, као и рампу за особе са инвалидитетом.

Рума: Каталог књига из ратног периода

У периоду живота са корона вирусом, када се у култури мало тога догађа, у румској Градској библиотеци „Атанасије Стојковић“ из штампе је изашао „Каталог књига из ратног периода“, који су сачиниле библиотекарке Марина Крањчевић и Драгана Ђорђевић (на слици). Збирку ових књига чине 104 публикације и исто толико наслова.

– После пребројавања, сортирања и додавања неколицине књига из периода Балканских ратова, покушале смо да дамо нови смисао овом благу на коме се темеље зачеци румског библиотекарства – каже једна од ауторки, Марина Крањчевић.

Каталогом су, поред Балканских, обухваћени и Први и Други светски рат и он представља пандан виртуелној изложби ратне књиге, која ће ове године бити представљена и доступна на сајту румске библиотеке.

ПРОЈЕКАТ ЗА САРАДЊУ МЛАДИХ И СТАРИЈИХ

Јачање међугенерациске солидарности

Како би се унапредили и осмислили нови начини да се подстакне већа солидарност између младих и старијих, Црвени крст Србије, у партнерству са Центром за подршку и инклузију Хелп нет и уз подршку Међународног Вишеград фонда, од октобра 2020. до јуна 2021. године спроводи пројекат „Јачање међугенерациске солидарности“. То је други по реду пројекат који има за циљ да премости јаз између генерација и разбије предрасуде о старењу. Овога пута младима и старијима је пружена прилика да заједнички истраже мноштво креативних могућности које нуде дигитални медији и нова технологија. Више од 50 припадника различитих генерација из Србије, Словачке, Пољске и Чешке обучено је на радионицама како да користе своје паметне телефоне за креирање филма. Од најбољих снимака направљен је краткометражни филм под називом „Јачање међугенерациске солидарности“ који има за циљ да сруши предрасуде у вези са годинама и старењем, да укаже на њихов негативни

утицај на међуљудске односе и демократско друштво, те да негира најчешће стереотипе о омладини и сениорима.

– Пројекат треба да допринесе социјалној кохезији мењањем релација међу генерацијама, да унапреди њихову међусобну сарадњу и разумевање, подигне ниво њихових знања о дигиталним технологијама, као и да прикупи податке о утицају креативних медија на међугенерациску солидарност. На тај начин код старијих се развија креативност, испољавају се најлепше емоције везане за доба када су били млади, а све генерације учешћем у пројекту доприносе очувању културе – каже Наташа Тодоровић, психолог и стручна сарадница Црвеног крста Србије.

Други најзначајнији производ пројекта је сајт „Међугенерациска солидарност“, настао са тежњом да стимулише друштвени активизам и подстакне генерациску разноликост нудећи нове правце повезивања младих и старијих. Осим што пружа увид у резултате који су у овој области постигнути, као и препоруке за

унапређење међугенерациске солидарности у Србији и земљама Вишеград групе, овај портал даје и могућност укључивања у иновативне активности које Хелп нет организује у циљу рушења социјалног зида међу генерацијама.

У оквиру пројекта спроводи се и свеобухватна медијска кампања за међугенерациску солидарност, а прикупљени подаци, закључци и препоруке служиће земљама учесницама пројекта као основа за развој јавних политика у овој области, националних стратегија и акционих планова, те као механизам за унапређење међугенерациског дијалога и пример добрих пракси у овој области.

Пројекат „Јачање међугенерациске солидарности“ реализује се у сарадњи са Европском групацијом за територијалну сарадњу TRITIA из Пољске, Центром за социјалне услуге „Хорелика“ из Словачке, као и асоцијацијом TRIANON из Чешке. Резултати пројекта биће саопштени крајем маја.

Јелена Томић

УСЛУГА ТЕЛЕАСИСТЕНЦИЈЕ ЗА СТАРИЈЕ

Дугме за сигуран живот

Позне године често доносе велике изазове, како за оне који старе, тако и за чланове њихових породица. У старости човек постане несигурнији у своје способности и снагу и потребна му је нега. Облик и врста неге које су неке неопходне зависе од стања и потребе које особа има, као и од могућности којима располаже породица.

Један од видова подршке породици и немоћној особи јесте и услуга телеасистенције – даљинске асистенције пружања помоћи путем малог уређаја и телефонске линије у кризним ситуацијама. Те кризе могу да буду тренутни физички проблеми, али и усамљеност или психичке кризе. Корисник има уза себе мали уређај који на себи има дугме, и носи га као привезак или огрлицу. Једно-

ставним притиском на дугме, без икаквих других процедура или поступака, остварује се телефонски контакт са дежурним оператером центра који даље координира помоћ коју је потребно пружити. У случају да разговор није ни започет, оператер хитно реагује позивајући пријављене контакте корисника (родбину, комшије) или полицију, хитну помоћ, ватрогасце.

Телеасистенција је свакако најкориснија код наглих и неочекиваних здравствених проблема, затим код стања која настају због дезоријентисаности, падова, повреда, као и код ситуација као што су пожар у стану, покушај провале. Такође, неке услуге телеасистенције одговарају и на свакодневне потребе старијих, попут заказивања прегледа код лекара, под-

сећања на терапију и у другим околностима када је потребан неко – било као саговорник са разумевањем и добрим саветом, било као стручна помоћ. Ова услуга омогућава и праћење стања корисника након хитних интервенција.

Уређај се пуни као и мобилни телефон и потпуно је прилагођен старијим људима. Има уграђен GPS систем који помаже да се у кризним ситуацијама особа

лоцира и пружи јој се адекватна помоћ, а број позива ка оператеру није ограничен. Корисник има могућности да сваког тренутка, 24 сата дневно, 365 дана у години, где год да се налази, позове контакт центар услуге телеасистенције. Овај вид социјалне услуге старијима пружа неколико фирми и наплаћује се по комерцијалној цени за све грађане.

Ј. Томић

Допринос интеграцији Рома

Председник Покрајинске владе, Игор Мировић, примио је уочи Светског дана Рома, 8. априла, делегацију Националног савета ромске националне мањине предвођену председником Далибором Накићем, са којим је разговарао о унапређењу положаја ове националне мањине, посебно у областима образовања, запошљавања и социјалног статуса.

Том приликом директорка Канцеларије за инклузију Рома АП Војводине, Љиљана Михајловић, уручила је председнику Мировићу плакету за допринос у процесу интеграције и унапређења положаја Рома у Војводини.

Истакнуто је да је у протеклим годинама учињен велики помак када је реч о условима живота Рома у Војводини, али да је то само почетак процеса на коме се мора дуго и заједно радити.

– Покрајинска влада посвећена је реализацији програма који доприносе што бољем положају ромске националне мањине, али и свих осталих националних мањина које живе у Војводини – нагласио је Игор Мировић.

Љиљана Михајловић уручује плакету Игору Мировићу

Председник Националног савета ромске националне мањине Далибор Накић је истакао да је подршка Покрајинске владе у том процесу изузетно значајна.

– Данас је прилика да се подсетимо шта смо урадили и шта треба да урадимо за унапређење положаја Рома – казао је Накић и подсетио

да је први Светски конгрес Рома, одржан 8. априла 1971. у Лондону, представљао преткретницу у развоју ромског покрета и организованости борбе у циљу њихове афирмације и еманципације.

Накић је оценио да је у протеклим педесет година у Србији знатно поправљен друштвени положај Рома, а да је највећи напредак остварен у области образовања.

– Чињеница је да данас имамо знатно већи број ромске деце која завршавају средње школе и факултете. Томе су свакако допринеле афирмативне мере које је држава увела приликом уписа ромских ученика и студената у средње школе и на факултете – навео је Далибор Накић.

Према његовим речима, уз помоћ мера државе, али и уз промену односа Рома према образовању, остварени су веома охрабрујући резултати. Ипак, запошљавање и становање су главни проблеми са којима се и данас суочавају припадници ромске популације у Србији.

Мирослав Мектеровић

ИЗВРШНИ ОДБОР САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

Пензије уредне и на време

Након шест месеци паузе, Савез пензионера Војводине (СПВ) одржао је, 13. априла у Новом Саду, 10. седницу Извршног одбора, уз придржавање прописаних мера заштите. Састанку је, осим чланова ИО СПВ, присуствовао и проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије.

Представљајући Извештај о раду Савеза за 2020, челник СПВ, Милан Ненадић, истакао је да су пензије у изразито неповољним условима који су владали у прошлој години, уредно и на време исплаћиване.

– Усклађивање пензија извршено је од 1. јануара 2020. у висини од 5,4 одсто у складу са швајцарском формулом и забележен је реалан раст пензија од преко три процента. Извршена је и исплата помоћи свим пунолетним грађанима Србије, који су се благовремено пријавили, у висини од 100 евра у динарској противвредности, као и по 5.000 динара свим пензионерима у Србији. Такође, према уредби Владе Србије, исплаћиван је и новчани износ као увећање уз пензију – казао је Ненадић.

Обраћање Андреје Савића, Милан Ненадић, лево

Председник СПВ је говорио и о остваривању здравствених права пензионера, њиховом економском и социјалном положају у 2020, те о рехабилитацији пензионера о трошку Фонда ПИО, у складу са Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО. Говорио је и о животном осигурању са допунским осигурањем ризика инвалидитета, као и о сарадњи са другим удружењима, државним органима и организацијама.

– Сарадња Савеза са Фондом ПИО и филијалама Фонда са подручја АП Војводине одвијала се успешно, тако да је СПВ са својим чланицама градским и општинским удружењима пензионера, обавио све послове предвиђене Правилником о друштвеном стан-

дарду корисника пензија РФ ПИО – нагласио је Милан Ненадић.

Председник Савеза пензионера Србије, Андреја Савић, информисао је да је Савез у оквиру јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама закона о ПИО, након јединствено заузетих ставова, изложио надлежним институцијама предлоге који су од стратешког значаја за све пензионере. Један од њих се односи и на побољшање швајцарске формуле за усклађивање пензија.

– Ако се према статистичким подацима утврди да је износ просечне пензије пао испод 50 одсто просечне зараде без пореза и доприноса, требало би ићи на ванредно усклађивање у проценту који је потребан како би се достигло тих 50 одсто. Зато је неопходно побољшати предложену „швајцарску формулу“ и Савез је за то предложио две могућности – истакао је Савић.

Он је подсетио да је Савез пензионера Косова и Метохије поново почео са радом, а позвао је и све присутне да утичу на колеге пензионере да допринесу успешној имунизацији у Србији.

На седници су усвојени сви финансијски и извештаји СПВ о раду у 2020. и планови рада за 2021. годину.

М. Мектеровић

ОСНОВАН ПОКРАЈИНСКИ САВЕТ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Мере за смањење незапослености у Војводини

Конститутивна седница Покрајинског савета за запошљавање, којој је председавао покрајински секретар за привреду и туризам др Ненад Иванишевић, одржана је 16. априла ове године у Новом Саду, у просторијама Едукативног центра за обуку у професионалним и радним вештинама.

Савет је основан као привремено радно тело Покрајинске владе ради давања мишљења и препорука у вези са питањима од интереса за унапређење запошљавања у АП Војводини, и то о плановима запошљавања, програмима и мерама активне политике запошљавања, прописима из области запошљавања и другим питањима из ове области. Савет чине чланови Покрајинске владе, представници синдиката, послодавца и институција, односно, сви релевантни социјални партнери чија је намера да се на најбољи могући начин, а сходно националној стратегији запошљавања, заједно са Националном и Покрајинском службом

Са Конститутивне седнице Покрајинског савета за запошљавање

за запошљавање, креирају мере за стварање нових и за одрживост постојећих радних места. Акцент је на угроженим и теже запошљивим категоријама становништва.

– Конституисали смо Покрајински савет за запошљавање, што је веома важно зато што је то стручно тело које даје мишљење о свим мерама које доноси Покрајинска влада у овој области. Данас смо усвојили покрајински Акциони план запошљавања за 2021. годину, који предвиђа 42 милиона динара које је Покрајински секретаријат за привреду и тури-

зам определио за активне мере запошљавања у Војводини. Ту спадају програми samozapošljavanja, запошљавања незапослених особа и јавни радови – рекао је др Ненад Иванишевић и додао да су све активности Секретаријата усклађене са Националном и Покрајинском службом за запошљавање и да је њихова идеја да сви који покрену свој бизнис на основу тих конкурса касније конкуришу и на остале јавне позиве Секретаријата и тиме развијају предузетнички дух и привредну делатност, што ће само по себи очувати радна места.

Конкурси Покрајинског секретаријата за привреду и туризам за област запошљавања биће расписани почетком маја.

Директорка Покрајинске службе за запошљавање, Снежана Седлар, истакла је да је задовољна интензивирањем сарадње са Покрајинским секретаријатом за привреду и туризам, као и са осталим социјалним партнерима, рекавши да је у креирању предлога Акционог плана активно учествовала и Покрајинска служба за запошљавање.

– Покрајински Акциони план запошљавања потпуно је усклађен са републичким, односно са новом Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период 2021-2026. година, док је републички Акциони план донет за период од 2021. до 2023. године. Основни циљ јесте одржање запошљивости, односно смањење стопе незапослености – рекла је Снежана Седлар и додала да је у Покрајинској служби за запошљавање у току чак дванаест конкурса. **М. Мектеровић**

БЕСПОВРАТНА СРЕДСТВА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНИКЕ ИЗ ВОЈВОДИНЕ

Покрајина помаже набавку опреме за прераду воћа и поврћа

Покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Чедомир Божић, уручио је 21. априла ове године, у холу Покрајинске владе, уговоре пољопривредницима из АП Војводине који су добили средства на конкурс за суфинансирање инвестиција за набавку опреме за прераду воћа и поврћа, укључујући и печурке.

Секретар Божић је подсетио да укупна вредност опреме прелази 25,8 милиона динара, и да ресорни секретаријат учествује са око 55 одсто средстава за њену набавку.

– Реч је о бесповратним средствима, тачније о више од 14 милиона динара за суфинансирање инвестиција за набавку нове опреме намењене регистрованим

Секретар Чедомир Божић (трећи слева) са потписницима уговора

пољопривредним газдинствима. На тај начин пољопривредници ће успети да се опреме неопходним уређајима за сушење, замрзавање, пријем, прераду, пуњење и паковање воћа, поврћа и грожђа. Средства која је Секретаријат за пољопривреду определио на основу овог конкурса по

једној пријави износе максимално два милиона динара. Уколико су носиоци пољопривредних газдинстава жене или пољопривредници млађи од четрдесет година, за њих смо предвидели још десет одсто на опредељени износ – истакао је Чедомир Божић приликом уручења уговора.

На конкурс се пријавило двадесет пољопривредника, а услове за суфинансирање испунило је њих осам. Божић је и овом приликом позвао пољопривреднике у Војводини да учествују на конкурсима Секретаријата како би унапредили своју производњу. **М. М.**

Успех који нико није очекивао

Шипак или шипурак (*Rosa canina*), како сам назив каже, припада породици ружа и у народу је још познат као дивља или пасја ружа. Плод шипурка се од давнина користио у исхрани, а још су стари Грци и Римљани имали сазнања о лековитим својствима ове биљке. Лековита својства дивља ружа дугује пре свега богатству витамином Ц, затим витаминима Б2 и К, каротену. У плоду шипка су присутне и велике количине пектина, танина, флавоноида, проантоцијанида и органских киселина, али и минерала (гвожђе, калијум, фосфор, натријум, магнезијум).

Шипурак се одликује високим степеном прилагодљивости и као такав је веома распрострањен. Среће се готово свуда – у низијама, у планинским подручјима, влажним и сушним областима, а у последње време се све више гаји наменски, на плантажама.

О тој теми разговарамо са првим, а у то време и јединим узгајивачем шипурка у ваљевском и колубарском крају, Александром Продановићем.

Како сте дошли на идеју да почнете да се бавите производњом шипурка?

– Узгајањем и производњом шипурка сам почео да се бавим 2012. године. У то време сам остао без посла у фармацевтској компанији и размишљао сам шта бих могао друго да радим. На крају сам дошао на идеју да покушам са пољопривредом јер је то оно што волим да радим, а и сам сам велики љубитељ џема од шипурка. Узео сам у закуп парцелу од два хектара у Мрчићу и на њој засадио 3000 садница дивље руже. Интересантно је да су ми се тада сви чудили што сам се одлучио да посадим шипурак, за који су рекли да је коров који свуда расте.

Колика су улагања и које услове је било потребно испунити како би започео процес производње?

Александар Продановић на Чваркијади

– Улагања су велика. Ако хоћете да радите нешто и да се бавите пољопривредом или било чиме како треба, улагања су велика. И ту не говорим само о новцу, већ и огромном труду и раду. Али ако улажете квалитетно и на време, онако како треба да се ради, то ће вам се на крају вишеструко исплатити. Ја немам ни своју земљу ни своју механизацију, тако да сам морао да узмем земљу у закуп и да платим механизацију. Што се тиче самих садница, оне нису претерано скупе у односу на друге воћне саднице. Ја сам их у то време када сам почињао плаћао око 50 динара. Тако да када све ставимо на папир, улагање по хектару изађе око 2.500 до 3.000 евра.

Које сорте шипка узгајате код Вас на парцели?

– Овде су засађене две сорте: полимеријана и лакса. Разлика између њих је у бујности (полимеријана је бујнија), а занимљиво је и да она раније цвета али да лакса раније зри. Лакса зри и бере се двадесетак дана пре полимеријане и то је управо и био разлог зашто сам се баш за њих определио. Просто нисам желео да ми цела количина шипурка стигне на брање у исто време. Треба напоменути да ово није питоми, хибридни шипурак. Ово су врсте које

иначе расту у природи, а поред времена зрења, одлучио сам се за њих и зато што имају најмање трња, дају највише плода и имају најмање семенки у плоду.

Колико је захтеван сам узгој и да ли сте током времена унапређивали и проширивали производњу?

– Сваки посао у пољопривреди је захтеван и тежак. У односу на друге културе могу рећи да је шипурак захвалнији јер је отпоран на болести, не захтева наводњавање, саднице брзо напредују, али и он, као и друге културе, захтева агротехничке мере – кошење, прскање, резивање, прихрану... Уз све потребне мере пун род даје већ за три до четири године. Доста сам улагао у развој и унапређење, пре свега прерадних капацитета јер је то оно што ми представља проблем. Тако да сам улагао у машине за прераду и изградио сам већи простор где се она обавља. Шипурак као сировина је делом мој, а делом га, услед повећане потражње, и откупљујем.

Када је реч о продаји, да ли продајете свеж плод или га прерађујете и где пласирате производње?

– Ја конкретно не продајем свеж плод него или полупрерађен у кашу или прерађен у

готов производ, односно џем. Морам да нагласим да су сви моји производи без конзерванса. Пошто радим преко пољопривредног газдинства, на почетку сам производе често пласирао преко манифестација, етно сајмова хране и пића, али и пријатељима. Сад имам далеко мање времена па више не посећујем сајмове и манифестације, већ имам своје сталне купце, а продајем и разним фирмама. Продајем директно заинтересованима, без посредника. Потражња постоји и тржиште се стално проширује.

Да ли је ситуација са пандемијом коронавируса утицала на посао и какви су Вам планови за будућност?

– Корона није ништа пореметила што се продаје тиче, али је велики проблем био на почетку пандемије за време ванредног стања. То нам је онемогућавало да обављамо послове на парцелама а, као што сам већ рекао, у пољопривреди ствари морају да се раде квалитетно и на време да бисте имали успеха. За сада планирам да и даље унапређујем прерадне капацитете јер потражња из године у годину расте. Такође се надам да ће се у неко догледно време створити и услови за извоз.

Драгана Лукић Лазовић

РЕОСНОВАН САВЕЗ ПЕНЗИОНЕРА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Удружени до бољег положаја

Почетком априла у Грачаници је одржана Оснивачка скупштина Савеза пензионера Косова и Метохије. У присуству 37 делегираних представника Скупштине, председници 14 удружења из већински српских средина потписали су одлуку о удруживању у Савез и на тај начин обнародовали нови почетак рада и постојања покрајинске организације пензионера.

Ову иницијативу су свесрдно подржали Савез пензионера Србије, на челу са председником Андрејом Савићем, а огроман допринос у реализацији дали су координатор Савеза Хаџи Милорад Стошић и Канцеларија за Косово и Метохију.

Удруживањем у Савез више од 36.000 српских пензионера на Косову и Метохији отвара себи

Са оснивачке скупштине Савеза пензионера КиМ

перспективе за свеколико остваривање заједничких интереса и потреба, унапређивање права која им као корисницима пензија припадају и предности које имају пензионери у Војводини и централном делу Србије.

На оснивачкој седници верификовани су структура и мандат

првог сазива Скупштине пензионера КиМ, једногласно су усвојени Оснивачки акт и Статут и избрани органи Скупштине. Седиште Савеза је у Грачаници, Извршни одбор има девет чланова, а за првог председника је изабран Веско Стојковић из Грачанице.

Образлажући значај реоснивања Савеза пензионера КиМ, председник Иницијативног одбора Веско Стојковић је навео да одласком у пензију значајан број старијих особа буде заборављен и маргинализован, или не види више себе као активног и корисног члана заједнице, иако њихово знање и искуство

и даље могу да буду значајан ослонац друштва у коме живе. Охрабривањем активног укључивања у све токове, ширењем позитивне слике о старијима, као и стварањем услова за спровођење бројних активности у областима здравља, спорта, културе и друштвено корисног рада, успешно ће се остварити интеграција старијих у друштво што је битан стратешки правац у Националној стратегији о старењу. То се посебно односи на пензионере на Косову и Метохији.

Успешан рад покрајинској организацији пензионера и свим удружењима, чланицама Савеза, пожелело је председник општине Грачанице Срђан Поповић. Указујући на значај оснивања ове организације, он је нагласио да на тај начин пензионери из већински српских средина сами себи бирају и одређују положај, а својим искуством и знањем могу тај положај да учине ако не бољим, онда бар равноправним са положајем осталих генерација. Поповић је удружењима и Савезу обећао свесрдну подршку локалних самоуправа. **В. С.**

Основан Покрет трећег доба КиМ

Упоредо са активностима на реоснивању Савеза пензионера Косова и Метохије, покренута је и иницијатива за оснивање Покрета трећег доба КиМ. Почетком априла, на Оснивачкој скупштини у Грачаници, верификован је први сазив ове невладине организације, усвојени оснивачки акт и Статут и избрани органи Покрета. За првог председника Покрета трећег доба КиМ, са седиштем у Грачаници, изабран је Срећко Тодоровић.

ОСНОВАН КЊИЖЕВНИ КЛУБ ПОКРЕТА ТРЕЋЕГ ДОБА

За видљивије писано стваралаштво старијих

Из ризнице књижевног стваралаштва Покрета трећег доба, литерарних радова који су настајали у оквиру конкурса Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба, потекла је идеја да се оснује посебна грана овог покрета на пољу културе, истакнуто је на Оснивачкој седници скупштине Књижевног клуба Покрета трећег доба, која је одржана 22. априла у Београду.

Подржавајући оснивање овакве организације, председник Савеза пензионера Србије, Андреја Савић, рекао је да су епидемиолошки разлози изабацили у први план културу, а немали број пензионера се доказао у књижевном стваралаштву.

Председник Извршног одбора Покрета трећег доба Срби-

Основан Књижевни клуб Покрета трећег доба

је, Момчило Талијан, истакао је да је Књижевни клуб начин да се кроз организациони облик више допринесе стваралаштву старијих у књижевности.

Дајући подстрек клубу, не само у оснивању него и његовом будућем деловању, на седници су говорили Милош Јанковић, заменик председ-

ника Удружења књижевника Србије, и Видак Масловарић, члан Управе УКС. Најављена је блиска и тесна сарадња са Удружењем књижевника Србије, најстаријим и највећим удружењем српских писаца.

Једногласно је одлучено да Клуб буде основан, а за председника је проглашен Живко

Кулић, сатиричар и афористичар.

Новоформирани Књижевни клуб ће кроз бројне активности да афирмише списатељско деловање старије популације: да окупља писце трећег доба, организује књижевне вечери и друге уметничке манифестације, кроз писану реч да негује и обогађује културно наслеђе и савремено књижевно стваралаштво у Србији, објављује ауторска писана дела старијих и додељује награде и признања. Сваког тренутка на стотине пензионера пише и то писање ће сада постати видљивије. Оснивањем Књижевног клуба, Покрет трећег доба отишао је корак даље у развоју и унапређивању свог деловања. **Ј. Оцић**

Најдража улога

Модерна времена донела су бројне промене и новитете али упркос свему породица остаје најважнија заједница у животу и развоју сваког човека. У оквиру породице проналазимо све што нам је потребно – љубав, топлину, разумевање, сигурност и ослонац, а посебно важан и незаменљив део сваке породице одувек су биле баке и деке.

У данашње време, када се мењају уобичајени породични обрасци, када је животни век дужи, када готово по правилу оба родитеља раде, а нажалост и разводи су све бројнији, уло-

животних улога у којима су се нашли, а и истина је да постоји нешто заиста посебно у односу између унука и њихових бака и дека. Спроведене су бројне студије које показују да та веза повољно утиче на децу али и старије. Деке и баке пружају својим унуцима окружење које је стабилно, сигурно и пуно љубави, док њих саме блискост и присуство деце чини виспредијим, мање подложним депресији и физички активнијим. Истраживања указују да брига о малој деци потенцијално спречава деменцију и Алцхајмерову болест.

функције више од 180 старијих жена, од којих је 120 водило бригу о унуцима. Испитивање је подразумевало решавање три когнитивна теста а жене које су проводиле један дан недељно бринући о унуцима имале су знатно боље резултате, што наводи на закључак да редовна друштвена интеракција и превенција социјалне изолације има позитивне утицаје на ментално здравље старијих и смањује ризик да оболе од Алцхајмерове болести али и других когнитивних поремећаја.

Поред позитивних утицаја на ментално здравље, доказано

та унела промене, нарочито у првим месецима појаве епидемије. Подаци о опасности и ризику који за старије представља вирус, као и чињеница да деца, иако нису склона развоју теже клиничке слике, могу бити преносиоци болести, спречавали су баке и деке да проводе време са својим унуцима. Овај вид социјалног дистанцирања имао је веома лош утицај на ментално здравље старијих грађана.

О добробити коју старији имају од дружења са децом, не само својим унуцима, говори и податак да све више домова

Позитивни ефекти на унуке

Истраживачи Одељења за социјалну политику и интервенције Универзитета у Оксфорду су у свом истраживању дошли до сазнања да деца која су блиска са својим бакама и декама имају мање емоционалних проблема и проблема у понашању. Студија рађена на више од 1.500 деце показала је да су малишани у чијем одрастању је знатно учешће бака и дека отпорнији и боље се боре са трауматичним догађајима попут развода или вршњачког насиља. Стручњаци су сагласни да присуство дека и бака утиче на добробит детета али и да је њихово учешће различито: док су баке више укључене у неговање, деке се ангажују у активностима и менторству.

га дека и бака у животу унука је све већа. Када деца порасту и одсеље се, живот се промени. Породично „гнездо“ постане празно и настаје период прилагођавања који је многим јако тежак, а заправо би требало да се посвете себи и максимално га искористе за одмор јер ће се ускоро можда наћи у новој захтевној улози – бака и дека. Ако већ имате унуке, онда сигурно знате које животне радости они доносе, а ако не, онда вероватно жељно ишчекујете тај тренутак.

Многи тврде да им је ова улога најомиљенија од свих

Једно од првих истраживања на ову тему спровео је Институт за проучавање старења при Бостонском колеџу, а оно је обухватало 376 дека и бака и 340 деце, који су посматрани у периоду од 19 година. Резултати су показали да што је њихов међусобни однос био приснији, то је била мања и вероватноћа да се код старијих људи развије депресија.

Слична студија спроведена је и у Аустралији, а резултат истраживања довео је у везу чување унука са смањеним ризиком од Алцхајмерове болести. Посматрене су когнитивне

је да брига о унуцима повољно утиче и на физичко стање. Берлинска студија која се бави старењем, објављена у часопису „Еволуција и људско понашање“, обухватила је посматрање више од 500 особа старијих од 70 година, а резултати до којих су истраживачи дошли показују да је смртност мања код оних који чувају своје унуке. Разлог за ово вероватно лежи у чињеници да „бејбиситинг“ подразумева физичку активност, што повољно утиче на здравље и дужи живот.

Пандемија коронавируса је нажалост и у ову сферу живо-

за старе у свету практикује да њихови корисници проводе време у различитим заједничким активностима са децом. Ова пракса показала се као вишеструко „лековита“ и за старије и за децу.

Из свега наведеног можемо закључити да је улога бака и дека заиста једна од најлепших улога у животу, а да љубав и блискост са унуцима испуњавају и обогаћују живот и старијих и деце на један нов и диван начин. А све остале позитивне стране су само бонус.

Драгана Лукић Лазовић

САЈАМ КЊИГА И ГРАФИКЕ У ПИРОТУ ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ

Подељене награде најбољима

Двадесет други Сајам књига и графике у Пироту ове године је први пут одржан на отвореном због специфичности ситуације коју нам је наметнула пандемија коронавируса. Сајам је трајао 10 дана, од 2. до 12. априла.

Организатор Сајма био је Дом културе Пирот, суорганизатор Народна библиотека Пирот, а одржан је под покровитељством града Пирота.

Овогодишњи Сајам књига и графике окупио је 15 излагача из више градова Србије, највише из Београда, али и из Ниша, Новог Сада, Чачка, Кладова.

Сајам је отворио Мишко Ћирић, директор Дома културе Пирот, који је захвалио излагачима што су помогли да се и у овим условима Сајам књига успешно организује, и то под ведрим небом.

Ћирић је казао да Пироћанци воле да читају и додао да је велики хендикеп што је ове године изостало традиционално дружење са децом.

Не жали се госпођа Марија Бачевић, представник више издавача из Београда, али и не крије разочарање што је пандемија ипак утицала на све, од организатора до купаца књига.

– Пету годину по реду долазим на Сајам књига и графике у Пироту. Ипак, ово је нешто специфично – каже Марија.

Сајам књига и графике окупио 15 излагача из више градова Србије

Нада Апостоловић из Кладова закључује да посетилаца има доста, но купаца мало.

Жири за доделу сајамских признања, у саставу Надица Костић, Сузана Јовановић, Љубиша Ћирић и Александар Шаровић, наградио је учеснике Двадесет другог Сајма књига и графике.

Награда „АРА“ за најбољи естетско-технолошки третман књиге додељена је издавачкој кући ИНД-МЕДИА Београд. Награду „ЛОЗА“ за најбоље појединачно издање које

афирмише књигу у ужем или ширем смислу добила је издавачка кућа МАЛИ ПРИНЦ из Новог Београда. Награду „СВЕТИ ТРИФУН“ за комплетну продукцију као допринос књижевности, уметности или науци добила је издавачка кућа ПЧЕЛИЦА из Чачка, пиротској публици добро позната са ранијих сајмова.

Признања је награђенима уручио Милош Цолић, заменик градоначелника Пирота.

Стево Панакијевски

НАРОДНИ МУЗЕЈ У АРАНЂЕЛОВЦУ

Изложба старих заната

У Народном музеју у Аранђеловцу отворена је изложба старих заната који су некада били веома заступљени на овом простору Шумадије. Аутор ове занимљиве поставке „Када је занат био златан“ је Лила Дробац Крстић, кустос етнолог Музеја.

– Реализацијом мултимедијалне изложбе желели смо да посетиоцима свих узраста, кроз интерактивну презентацију, приближимо вештине старих аранђеловачких занатлија. Поједини стари занати су изумрли, други полако нестају, док се неки одржавају, упркос савременом начину привређивања и савременом животу и новим технологијама – каже ауторка.

Лила Дробац Крстић, кустос етнолог Музеја

Аранђеловац је настао уредбом књаза Милоша 1837. године о ушоравању села Врбица и Орашац у варош коју је назвао Аранђеловац. У вароши су овда-

шње занатлије, али и све више мајстора са стране отварају различите занатске радионице. Природна богатства овог краја и климатски услови омогућили

су бржи развој варошице. Све је то утицало на развој занатства, као главне привредне гране. У попису становништва из 1863. регистроване су занатлије: абаџије, терзије, дунђери, тишлери, ковачи, колари, пинтери, сарачи, опанчари, сапунџије, бојаџије, калаџије и папуџије.

Аранђеловац као бањско место постаје привлачан за многе госте, али и за занатлије из Пирота, Врања, Далмације, Италије и Угарске. Занатлије су долазиле као печалбари, многи су се досељавали са породицама или су их овде оснивали. Углавном нису представљали већу конкуренцију овдашњим мајсторима, јер су често били зачетници нових заната.

М. Михаиловић

Занимање које не признаје године

Мајстор трубе, Елвис Бајрамовић из Бојника, своје прве дувачке дане почео је још као осмогодишњи дечкић, како сам рече, „крадући занат“ од свог великог идола и мештанина, непревазиђеног трубача са југа Србије, Фејата Сејдића.

Бојник, варош на обалама Пусте реке подно Радан планине, највећи је расадник талентованих трубача из овог дела Србије. У то су се уверили сви љубитељи трубе након победе оркестра Елвиса Бајрамовића у Гучи, на 59. сабору трубача, 2019. године.

Наступали су Бајрамовићи на бројним манифестацијама и у ТВ емисијама, па и у Каравану РТС-а „Најлепше народне песме“ снимљеном у Лесковцу. Оркестар је свирао у завршници каравана када је заиграло и старо и младо из Лесковца. Елвис је тада поручио да „музиканти не знају за пензију, него свирају до краја“.

– Код нас у ромској махали чим се дете роди ми га „навикавамо“ прво на јаке зву-

ке трубе па тек онда на успаванке. Труба је малишану прва и главна играчка већ од треће године, која ће га пратити кроз цео живот – прича шеф оркестра Елвис Бајрамовић и истиче да воли да свира песме Томе Здравковића, јер оне, каже, некако имају велику али меку душу, па их радо свирају на великим слављима.

Лесковчани традиционално уз његов оркестар прелазе из старе у нову годину, на великој позорници шеталишта Широка чаршија. У овом граду још се спомине велики Ромски годишњи концерт одржан пре двадесетак месеци у новоотвореној спортској хали „Партизан“ на којем су наступили бројни ромски уметници. Са задовољством се памте и Елвисове свирке поводом 8. априла, Светског дана Рома.

Пандемија неће вечито трајати и опет ће се организовати свирке на отвореном нашег доајена трубе, поручили су из Дома културе Рома у Лесковцу поводом овогodiшњег Међународног дана Рома. Овај значајни ромски празник ове године је

Елвис Бајрамовић са наследником у Лесковцу

због актуелне епидемије обележен доста скромно.

У Лесковцу се празник активно обележава од 1976. године, само пет године пошто је, од 7. до 12. априла 1971, у Челсфилду крај Лондона одржан први већи међународни сусрет ромских представника који се означава као први светски конгрес Рома.

Тома Стевановић

РУМА

Две изложбе у музеју

Румљани су у протеклом месецу имали прилику да погледају две занимљиве изложбе у Завичајном музеју. Реч је о изложби радова Ане Очовај „Словачка старопазовачка наива“ и „Обновимо Маглич“ аутора Петра Нешића и Богдана Пантића, којом желе да промовишу ову српску средњовековну тврђаву.

Уметница из Старе Пазове, Ана Очовај, једна од представница традиционалног живота Словака у том сремском месту, излагала је у Руми слике, лутке у словачким ношњама, осликане тањире, тикве и друго.

Изложбом о Магличу историчари из Деспотовца и Београда званично су покренули иницијативу да се обнови ова тврђава из 13. века, једна од најлепших историјских знаменитости у

околини Краљева. Није случајно што се изложба нашла у Руми, јер се у региону који обухвата румски музеј налази слична тврђава Купиник коју би, такође, требало обновити.

– Ентузијасте Петар Нешић и Богдан Пантић покренули су иницијативу за обнову средњовековних утврђења. Почели су са Магличем тако што су дрон снимили садашње стање тврђаве, а како би требало да изгледа након обнове представили су на макети, коју су посетиоци изложбе могли да виде – истакла је Бранислава Коњевић, директорка румског Завичајног музеја.

Због епидемиолошке ситуације биле су дозвољене само индивидуалне посете грађана, уз поштовање свих мера.

Изложба Ане Очовај

Г. В. Бранислава Коњевић поред макете Маглича

ЈЕСМО ЛИ ПРЕДОДРЕЂЕНИ ДА БОЉЕ ПАМТИМО НЕГАТИВНО

Добрих вести је више

Самом неколико минута гледања лоших вести ујутро довољно је да нам поквари дан, тврде амерички истраживачи Шон Ејкор и Мишел Гилан, односно, како истичу, оно што слушамо или гледамо ујутро може значајно да одреди нашу емоционалну путању најмање наредних осам сати.

Њих двоје су недавно представили истраживање у коме наводе да су појединци који су ујутро гледали само три минута негативних вести имали, и за саме истраживаче, невероватних 27 одсто већу вероватноћу да пријаве свој дан као несрећан у поређењу са онима који су били изложени ведријим садржајима. Желимо да будемо добро информисани, али то узима данак нашем благостању.

– Били смо запрепашћени резултатима, чак смо и поновили анализе да бисмо их поново проверили, јер су ефекти били много значајнији и драматичнији него што смо очекивали – кажу они.

Када слушамо или читамо вести, понекад се чини да су једино о чему се извештава страшни и депресивни догађаји иако то свакако нису једине ствари које се дешавају. Да ли су новинари привучени да извештавају о лошим вестима јер је изненадна катастрофа примаљивија од спорих побољшања? Или зато што терористички напади, убиства, корупција, боље продају вести? Зашто се, заправо, медији концентришу на лоше ствари у животу, а не на добре?

Постоји, кажу психолози, још једна могућност а то је да смо ми, читаоци или гледаоци, „обучили“ новинаре да се фокусирају на ове теме.

Све је већи број истраживања и доказа који илустрирају људску тенденцију давања приоритета негативном уместо позитивном садржају. Недавно објављен рад Стивена Адамса „Новости, политика и негативности“ ослања се на истраживања у психологији, економији

и политичким комуникацијама и сугерише да су људи можда неуролошки или физиолошки предодређени ка фокусирању на негативне информације. Овај аргумент има своје корене у еволуцијско-биолошким сазнањима о томе како људи одлучују на шта ће обратити пажњу. Стјуарт Сорока, професор комуникација и медија на Универзитету Мичиген, такође сугерише да су људи можда физиолошки предиспонирани да се усредсреде на негативне информације, јер потенцијална штета од евентуалних негативних догађаја далеко премашује потенцијалну корист од позитивних. Последица тога је да је људски мозак једноставно подешен тако да више пажње посвети непријатним вестима, односно усмерен ка усредсређивању на оно што може бити потенцијално опасно.

Психолози ово називају „пристрасношћу негативности“ и открили су да је то једна од првих ствари које развијемо као деца.

Ипак, без обзира на то да ли је привлачност лоших вести знатно сложенија од пуког новинарског цинизма, студија ПЕВ истраживачког центра за људе и штампу, која је испитивала вести из преко 165 анке-

та, показала је да су обрасци у америчким извештавањима остали доследни и непромењени чак последњих неколико деценија. Закључак студије је да су теме повезане са ратом и тероризмом непрестано и даље најзанимљивије и стога најчешће обрађиване приче од 1986. године до данас. Таква продужена ситуација доводи друштво у стање „научене беспомоћности“, а у најгорем случају, непрекидне лоше вести могу стимулисати и стање депресије. Чак и људе који не гледају телевизију и не читају новине погађа колективна негативност која се шири кроз друштвене мреже и неформалне разговоре.

У глобалној информационој мрежи и поплави података са различитих екрана не постоји прави начин да се то филтрира, а негативна искуства делују на људе више и дуже него позитивна.

Један од видова на који је могуће носити се са тим је потпуно незнање – искључивање свих негативних података и гледање слатких штенаца. Други је, пак, попуштање негативно-стима и претпоставци да је свет оваплоћена несрећа. За борбу против тог стања, поред рационалности и чврсте воље, потребно је и располагање чињеницама.

И напади ајкула звуче застрашујуће, али ако знамо бројеве, они то нису. Треба бити свестан сензационализма и не дозволити да нам замишљена надлазећа пропаст у тој мери утиче на живот.

У вестима нема равнотеже и зато што се добре и срећне ствари сматрају свакодневним, а и по природи су људи опрезнији према претњама него ка уверавању да је добро. А, заправо, испод радара и испод лоших вести неки аспекти живота на планети постају знатно бољи, иако многи људи а ни медији тога као да нису свесни.

Већина светске популације има храну, место за живот, породицу и пријатеље, посао и приступ здравственој заштити и образовању. Од 1900. године глобални просечни животни век се више него удвостручио и сада прелази 75 година. А пораст траје и током последњих деценија – животни век жена и мушкараца продужио се за више од шест година између 1990. и 2016. године.

Дакле, разлога за добре вести има иако се оне памте краће од лоших. А добра вест је и то да се можемо борити против те негативности и тренирати мозак да боље памти позитивне ствари.

М. Јовановић

На северу Европе је највише среће

За најсрећнију земљу света по четврти пут узастопно проглашена је Финска, пандемија ковида 19 није драстично пореметила глобално задовољство животом

Први који је инсистирао да оно чему готово све владе на свету посвећују највише пажње – стопа раста „брuto друштвеног производа“ (БДП) – није најбољи индикатор добробити неке нације, већ да то треба да буде стопа „брuto националне среће“ – био је још 1972. тадашњи краљ Бутана Џигме Синге Ванчук. Мала (763.000 становника) будистичка краљевина са побрђа Хималаја није се зауставила на томе, па је у Уједињеним нацијама 2012. испословала да се посебном резолуцијом вредновање „задовољства животом“ и срећа дефинишу као нова економска парадигма.

Од тада је глобална срећа, односно њена расподела међу појединачним нацијама мерена девет пута. Најновији извештај који је припремила Мрежа Уједињених нација за одрживи развој, објављен 20. марта, на Међународни дан среће (установљен 2012. такође на иницијативу Бутана), био је међутим први који је предочио какве је трауме свету оставила још нестишана пандемија ковида 19.

Налаз је изненађујуће оптимистичан: упркос до данас око 140 милиона заражених и три милиона преминулих, чињеница да је глобални БДП током 2020. смањен са око пет одсто и једној од најтежих економских криза која је изазвала велики скок

незапослености, глобално није битно поремећен ниво позитивних емоција што показује да су отпорност и издржљивост важни елементи наше цивилизације.

Једно од могућих објашњења је да људи виде ковид 19 као заједничку, спољну претњу која погађа све и да је то створило већи осећај солидарности и повезаности. Има, наравно, забринутости и страховања од будућности, али је укупан број оптимиста два пута већи од броја песимиста. „Живети дуго важно је колико и живети добро“, наводе истраживачи и констатују да је, што се тиче осећаја благостања, свет последњих деценија постигао велики напредак који ни ковид није значајно пореметио.

Глобална расподела среће није претрпела битне промене. Нови светски шампион среће је земља која је то била и у претходне три године – Финска. Њена формула среће је релативно једноставна: успешна економија, висок животни стандард, изврстан систем образовања, демократски политички систем који обезбеђује одговорну власт и поверење грађана у њу, висок ниво грађанске солидарности.

Финска је земља са севера Европе, где је, судећи по свим досадашњим извештајима, највећа концентрација среће. Међу првих десет најсрећнијих стално је пет нордијских земаља: поред Финске још и Данска, Шведска, Норвешка и Исланд.

Елементи изузетности ових друштава су квалитет њихових институција, веома развијен систем социјалне заштите (због чега већ дуго имају имиџ „држава благостања“), низак ниво корупције, етничка хомогеност, гарантована права и слобода... Сви ти елементи притом су међусобно испреплетани,

па задовољство животом у овим нацијама не успева да наруши ни релативно тешка клима, са дугим зимама и хладним летима.

Овогодишњих топ десет најсрећнијих су следећи: 1. Финска, 2. Исланд, 3. Данска, 4. Швајцарска, 5. Холандија, 6. Шведска, 7. Немачка, 8. Норвешка, 9. Нови Зеланд и 10. Аустрија.

И нови извештај је заснован на истраживањима које је по својој методологији обавила једна од најпознатијих агенција у овој области, Галуп. Укупан број обухваћених земаља овог пута је краћи – уместо уобичајених 149, извештајем је обухваћено само 95 – што је објашњено околностима светске здравствене кризе.

Да би квантификовали нешто тако неухватљиво као што је ниво среће, истраживачи Галупа су од људи из репрезентативног узорка тражили да свој живот оцене бројевима од један до десет, да би то потом укрштали са подацима о БДП по становнику, системом социјалне подршке, очекиваним животним веком, грађанским слободама и перцепцијом корупције.

Занимљиво је рангирање данас главних економских сила: Сједињене Америчке државе су на 14. месту, а Кина на 19.

Србија се налази на 42. месту. У региону, од нас су боље ранжирани Хрватска (23) и Словенија (26), а лошији индекс среће евидентан је у Црној Гори (54), Босни и Херцеговини (58) и Северној Македонији (75).

На дну табеле, на 95. месту је једна земља са афричког континента – Зимбабве. Нација је Африке и неке земље са Блиског истока, због свог економског сиромаштва, генерално имају низак индекс националне среће.

М. Бекин

РЕКОРД ЛЕСКОВАЧКОГ ПРОФЕСОРА И КЊИЖЕВНИКА

Објавио две стотине књига

Најплоднији лесковачки писац, проф. др Драгомир С. Радовановић, недавно је објавио своју 200. књигу. Роман „Мрежа паукова“, у издању Српске духовне академије у Параћину и Удружења књижевника Србије – Подружнице УКС за Поморавски округ, Јагодина, изашао је из штампе 7. априла, на ауторов рођендан.

– Драгомир Радовановић је на тај начин свом граду уручио највећи поклон духовног и књижевног богатства, који је тако постао једини у Србији са недостижним рекордом културног узлета. Нимало није случајно да роман носи наслов „Мрежа паукова“ јер је то јасна али и горка порука да све такве, јаче или слабије, мреже које хватају свој плен без милости представљају највећу опасност за опстанак људског рода. Изузетна луцидност аутора да то уочи, успротиви му се, разапне га на крст срама, није намера да унизи савремени друштвени развој, већ управо да му помогне како би здраво ткиво људског опстајања могло мирно да се развија и јача – рекао је на промоцији стваралаштва Драгомира Радовановића проф. др Живан Стојковић, познати лесковачки историчар и књижевни критичар.

Прву књигу „Стално су будни – зар нису чудни“ Радовановић је објавио 1987. године, тек у 39. години живота. Половину радног века провео је у текстилној индустрији, где је радио као „обичан“ радник, али и

Проф. др Драгомир С. Радовановић

директор, а други део радне биографије, дуг две деценије, исписао је као професор на више факултета и високих школа широм Србије. Радовановићев стваралачки опус садржи романи, збирке прича, афоризама и сатира, песама, али и тридесетак стручних књига из области економије, међу којима су уџбеници, приручници и монографије.

Овај неуморни аутор је, попут многих познатих српских књижевника, боем лесковачког кафанског живота, радо виђен у сваком друштву. На наше питање да ли ће после овог невероватног рекорда наставити да и даље објављује нове књиге, он

Животни пут

Драгомир С. Радовановић рођен је 7. априла 1948. године у Кацабаћу, општина Бојник. Основну школу је завршио у Кацабаћу и Косанчићу, средњу школу у Лесковцу, студије у Београду, магистрирао је у Нишу и докторирао у Скопљу. Радовановић је доктор економских наука, дугогодишњи професор универзитета. Његов научни и књижевни рад приказан је у књигама „Ко је ко у хумору и сатири Југославије“, „Знаменити Пусторечани“ и у Лексикону писаца просветних радника Југославије и Републике Српске. Добитник је многобројних признања међу којима је Орден рада са златним венцем. Члан је Удружења књижевника Србије.

лежерно каже: „Пишем кад немам шта да радим, а док је пријатеља, вина и кафана, ево и мојих нових романа!“

Професор Радовановић слови и за великог хуманисту. У време велике поплаве која је задесила један део Србије у Парохијском дому у Лесковцу, организовао је хуманитарно књижевно вече „Дар на дар“, а улазница је била – пакет намирница.

Д. Коцић

Хртковци: јефтинија дрва за пензионере

У Хртковцима, селу у румској општини, недавно је основана Месна организација пензионера. Општинско удружење им је одмах као помоћ обезбедило куповину дрва по нижој цени од оне коју плаћају чланови у другим селима и у Руми. Цена огревног дрвета са превозом смањена је са 5.000 на 4.500 динара по кубном метру, док ће без превоза коштати 4.050 динара.

Овај попуст за пензионере из Хртковаца важиће до 20. маја. **Г. В.**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ БАБУШНИЦА

Изабран нови председник

На редовној годишњој и изборној Скупштини Удружења пензионера општине Бабушница, 3. марта ове године, за председника ове организације изабран је Драган Голубовић (на слици), досадашњи секретар удружења, члан Организационог одбора Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба и члан Скупштине Покрета трећег доба Србије.

Новоизабрани председник је најавио да ће се максимално заложити за повећање броја чланова и проширење месних одбора. Удружење пензионера Бабушница има 1.035 чланова, који уредно плаћају годишњу чланарину од 200 динара.

Уз поштовање прописаних епидемиолошких мера, у новембру прошле године социјално угроженим пензионерима подељено је 175 пакета, а ових дана у оквиру пројекта „Пензионерима на кућни праг“ биће подељено и 236 пакета са прехранбеним и хемијским производима.

УПО Бабушница има 16 месних одбора, али пензионе-

рима недостају излети, услуге брице, клуб пензионера, прегледи очног лекара, дневна штампа, шаховска такмичења, спортска надметања...

Од 27 пензионера који су остварили право на бесплатну рехабилитацију у бањама, ових дана упућено је на опоравак последњих шест корисника. Из безбедносних разлога није било прославе дана удружења, као ни Дана жена.

Председник удружења Драган Голубовић каже да је првих дана априла почела и адаптација простора у којем се пензионери окупљају, замена улазних врата, увођење парног грејања и реновирање службених просторија. **Д. Г.**

Поверење – најлепша празнична честитка

Тема о родној равноправности обухвата и питање заступљености жена у органима управљања. У Србији закон каже да жене учествују са најмање 40 одсто на републичким и локалним изборним листама, а у Удружењу пензионера кикиндске општине, од лане преименованом у Градско удружење пензионера, о томе не брину већ годинама. У овом, једном од водећих удружења у Војводини, процентуално њихов удео на кључним местима је завидан.

На подручју општине Кикинда живи безмало 14.000 корисника пензије. У своју организацију учланило се њих око 6.000, с тим што је број пензионера и пензионерки у удружењу скоро исти. У Скупштини удружења до недавног мандата нежнији пол чинио је 35 одсто, а сада у новом сазиву 51,2 а у Извршном одбору чак 55,5 одсто. Од осам председника месних организација, пет су жене – Даница Демић у Мокрину, Славојка Поповић у Банатском Великом Селу, Маргит Бунфорд у Сајану, Драгица Марковић у Башаиду и Снежана Татомир у кикиндској Трећој месној заједници.

Секретарка удружења је неколико мандата заредом била Зорица Васиљевић, а онедавно је уместо ње Драгица Љиљак. Јела Величкова је вишегодишња председница Култур-

Свих пет председница месних организација пензионера

но-уметничког друштва „Сунчана јесен“, које делује у саставу Удружења пензионера, док секцију хора води Зорка Француски.

Иначе, нежни пол чини 70 одсто чланства „Сунчане јесени“, а у Управном одбору КУД-а четири петине су жене. Ваља подсетити да су претходно КУД предводиле Милена Миљковић и Радмила Добријевић.

Ови статистички подаци говоре у прилог тврдњи о завидној заступљености пензионерки на значајним позицијама у Градском удружењу у Кикинди. Оне нису у фокусу пажње само на Дан жена, већ у свакодневним активностима. То су заслужиле својим залагањем и агилношћу.

Сава Завишић

ПРЕКОГРАНИЧНА САРАДЊА СРБИЈЕ И БУГАРСКЕ

Туризам и заштита животне средине

Заједничким наступом бугарских општина и општине Сврљиг код фондова ЕУ, наставља се добра прекогранична сарадња. У ту сврху недавно је у Софији одржан састанак председника општине Сврљиг, Мирослава Марковића, и Росена Пашова, лица задуженог за развој прекограничне сарадње и повезивање општина са територије двеју земаља – Бугарске која је чланица ЕУ и Србије која је на путу да постане њена чланица.

На састанку се разговарало о заједничком наступу Сврљига и једне бугарске општине сличне Сврљигу код претприступних

Радни састанак у Софији: Мирослав Марковић (лево) и Росен Пашов

фондова Европске уније. Ради се о пројектима из области туризма и заштите животне средине, а њихова вредност за обе општине је око 600.000 евра. Наредни договор биће одржан у мају ове године у Бугарској.

– Општина Сврљиг посебну пажњу поклања туризму и заштити животне средине, а комшије из Бугарске су вољне да заједно покушамо да конкуришемо из ових области, јер Европска унија издваја позамашна средства. Ова и наредна година планиране су за реализацију заједничких пројеката – каже Марковић.

С. Ђорђевић

КИКИНДА

Изостао кавалерски концерт

Одавно се усталила традиција да чланови Културно-уметничког друштва „Сунчана јесен“ из Кикинде приреде за Дан жена концерт својим колегиницама и свим пензионеркама. Пре тога су заједничким програмом обележавали 14. фебруар, дан вина и љубави, посвећен Светом Трифуну и Светом Валентину.

Као и почетком пандемије коронавируса, изостао је кавалерски концерт и друге манифестације, па су и овог пута празници сведени на искрене честитке цвећем, слаткишима и надањем да ће то бити обновљено на начин како је некад било – раздраганим дружењем, уз песму и игру. **С. З.**

РУМА

Донације Општинском удружењу пензионера

Почетком априла Општинско удружење пензионера у Руми примило је донације од локалне самоуправе и два јавна предузећа, „Водовода“ и „Гаса“. Том приликом представници ових установа посетили су Дом пензионера и уверили се колико су послова волонтери урадили након затварања дома због короне. Локална самоуправа поклонила је пензионерима телевизор, ЈП „Гас-Рума“ издвојило је новац за тракасте завесе, док је ЈП „Водовод“ обезбедио расвету за велику салу дома.

– Средили смо паркет и окречили Дом пензионера, у којем су се чланови пре пандемије свакодневно окупљали и дружили – навео је Светислав Дамјанчук (на слици), председник удружења.

Председник општине Рума Слађан Манчић похвалио је волонтерски рад у Дому и бројне активности новог председника удружења и његових сарадника, наглашавајући да су пензионери цео радни век уложили у изградњу друштва и да су заслужили да им локална самоуправа редовно помаже.

Најстарији Румљани са нестрпљењем очекују дан када ће моћи поново да долазе у Дом пензионера. **Г. В.**

МИРИЈЕВО

Љубитељи путовања

Једна од посета манастиру Тумане

Удружење пензионера „Треће доба“ из Миријева броји око седамсто чланова. Недавно су завршили адаптацију и опремање просторија у којима се окупљају те су сад услови за рад и дружење знатно бољи. Још само да епидемија короне утихне, па да могу да се врате старим навикама. А међу њих спадају и путовања којима се миријевски пензионери нарочито радују.

Према речима председника овог удружења, Душана Матића, чим се стекну услови, поново ће кренути у обилазак манастира и градова широм Србије. За први излет планирају посету манастиру Тумане, који су досад већ десетак пута обишли и одакле носе лепе успомене. Са монасима тог манастира успоставили су веома присне односе, увек им понесу поклоне у виду хемијских и прехранбених средстава, а они их изузетно љубазно угосте. **М. Т.**

СУБОТИЦА

Нови председник удружења

На редовној Годишњој скупштини Градског удружења пензионера Суботице, 31. марта ове године, за новог председника изабран је Радован Ковачевић (на слици). Скупштини је присуствовао и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, а чланови су одали признање досадашњем председнику Ратку Пижурици за успешан рад.

Према речима Радована Ковачевића, ово удружење, које броји око 10.000 чланова у 35 месних организација, функционише успешно и у сагласности са епидемиолошком ситуацијом.

– На уласку у наше просторије члановима се бесконтактно мери температура. Столови и столице су на прописаној дистанци, а чланови користе дезинфекциона средства, носе маске и одржавају дистанцу. Велико је интересовање за набавку огрева јер сада може да се отплати на осам рата. Пријављивање чланова за одмор у нашем одмаралишту у Сокобањи је удвостручено, јер за ту намену могу да користе бесплатне ваучере. Објекат има 38 лежајева а ове године смо га и адаптирали за шта је утрошено око 250.000 динара – истиче председник Ковачевић и најављује да ће, уколико епидемиолошка ситуација дозволи, 20. јуна организовати прославу дана удружења. **М. М.**

ЗРЕЊАНИН

Црни појас у осмој деценији

У граду на обали Бегеја боралачки спортови имају дугу традицију. Међу њима је и карате који је у Зрењанин стигао 1969. године, када је основан и први карате клуб у просторијама Месне заједнице „Шумица“, претеча данашњег КК „Зрењанин“.

Оснивач овог клуба је Богдан Кесић, најстарији каратиста у Зрењанину, који се иначе у чланској књижици првог карате клуба у Зрењанину води под бројем 1. Његов неуморан рад траје више од педесет година, а према свим резултатима, карате је један од најтрофејнијих зрењанинских спортова.

Богдан Кесић, лаборант Хигијенског завода у Зрењанину, са искуством од 50 година рада у карате спорту, написао је четири књиге које су намењене свим тренерима и спортистима а говоре о начину тренирања каратеа.

У суседној Мађарској прошле године је одржан семинар на Балатону посвећен борилачким спортовима и том приликом Богдану Кесићу је, у 75. години живота, додељен црни појас 10. дан (на слици са учеником). **И. П.**

ЛЕБАНЕ

Захвални дародавцима

Удружење пензионера Лебана постоји 40 година и броји преко 1600 чланова. Поред редовних активности, успели су да приведу крају адаптацију, реновирање и проширење постојећег простора и уградњу неопходне опреме. За протекле четири деценије ништа није улагано, тако да су прошле и ове године приступили планирању и обезбеђивању средстава.

– За помоћ смо се обратили локалној самоуправи, која нам је изашла у сусрет. Између осталог, решили смо дугогодишњи проблем грејања и проширили мокри чвор, заменили дотрајалу електричну инсталацију, подови су нови и адаптирана је кухиња. Набавили смо инвентар и реквизите за разоноду наших чланова. Добрим делом помогли су и сами чланови, бивши мајстори разних струка, који су одрадили већи део занатских радова, без надокнаде. Поред локалне самоуправе, велику подршку имали смо и од Фонда ПИО Лесковац, који нам је донирао лаптоп и телевизор. Подршку и помоћ добили смо и од управе Јабланичког округа – набраја дародавце и овим путем им захваљује Милица Бановић (на слици), која је на челу удружења већ 11 година.

Милица се сећа да је затекла организацију пензионера Лебана у великим дуговима, са блокираним рачуном. Уз помоћ чланова и донатора, за три године су успели да врате дугове и да позитивно послују. **М. А.**

ОБРЕНОВАЦ

Реновирана зграда Удружења

Запуштени објект Удружења пензионера Обреновац, површине 175 метара квадратних, реновиран је у протекла два месеца и приведен намени за потребе најстаријих становника града на обали Колубаре.

– Од поплаве, пре седам година, дошло је до урушавања зграде и постојала је потенцијална опасност по безбедност околних станара. Грађевинска инспекција је ставила забрану за коришћење објекта, тако да смо морали да кренемо у опсежно реновирање. Заменили смо кров, олуке, средили тавански простор, промењена је комплетна столарија, паркет и дотрајала електрична инсталација, која није мењана више од 60 година. Окречили смо зграду и објект је добио потпуно нов изглед – каже председник удружења Живорад Блажић, који напомиње да зграду неће давати у закуп, већ ће је користити за сопствене потребе и већа окупљања.

Када су у питању редовне активности, приведено је крају евидентирање заинтересованих чланова за набавку угља и почела је испорука. Према речима Блажића, пријавило се више од 700 чланова, који су требовали 3.100 тона сушеног и 2.200 тона сировог угља. **М. А.**

ВРЊАЧКА БАЊА

Ваучери за најугроженије

У општини Врњачка Бања у току је подела ваучера најугроженијим становницима у вредности од 5.000 динара. Према евиденцији Црвеног крста, ваучере ће добити више од 300 угрожених породица, а моћи ће да их искористе за куповину основних намирница и средстава за хигијену.

– Део ваучера смо поделили у ромским насељима у Доњем Грачацу, Врњцима, Руђинцима и Врњачкој Бањи, 8. априла, поводом Светског дана Рома, и верујем да смо их пријатно обрадовали. Наши волонтери су тим поводом свакодневно на терену. Средства за ваучере обезбеђена су из буџета општине, а допринос су дала и привредна предузећа и друштва – наводи Слободан Дишовић, секретар Општинске организације Црвеног крста Врњачка Бања. **Д. И.**

АКТИВНОСТИ ЗА ТРЕЋЕ ДОБА

Београдски пензионери вежбају недељом

Асоцијација „Спорт за све“ Београд, под покровитељством Секретаријата за спорт и омладину града Београда и ЈП „Ада Циганлија“, започела је реализацију програма под називом „Активности за треће доба“. Сваке недеље од 10.00 до 11.30 часова, у сарадњи са удружењем „Треће доба“ и Пензионер сервисом, организују на Ади Циганлији бесплатне спортско-рекреативне програме за најстарије суграђане, прилагођене њиховој старосној доби, здравственом стању и физичкој форми. Сви који желе могу да се укључе у овај програм и под надзором спортских стручњака учествују у бесплатним рекреативним садржајима.

На тај начин, кажу организатори, старијим грађанима се пружа могућност да правилним вежбањем побољшају здравље и да активним провођењем слободног времена у природи допринесу квалитету живота.

На челу програма налази се професор Петар Стакић, руководилац сектора спорта у Организационом одбору Олимпијаде спорта, здравља и културе Покрета трећег доба Србије, уз подршку тима који чине професори физичког васпитања са одговарајућим референцама за овај вид рекреације и један број лекара.

– Ово је наставак приче Асоцијације „Спорт за све“ у сарадњи са Секретаријатом за спорт, и наслања се на међународни пројекат групе стручњака и лекара којим се промовишу вредности редовног бављења физичком активношћу. У пројекат су укључени стручњаци из пет земаља: Португала, Словеније, Хрватске, Бугарске и наше, једине изван Европске уније. Код нас мали број старијих има редовне физичке активности, а Светска здравствена организација препоручује активности три пута недељно,

односно 150 минута. Ми ћемо се састајати сваке недеље, можда и суботом, и имаћемо лагане вежбе дисања, загревања и пешачење око језера, уз препоруку које вежбе могу да се раде и код куће. Желим да кажем да је у цео пројекат укључен и Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ – истиче Петар Стакић. **М. Т.**

Право на породичну пензију из разведеног брака

? Милица С., Бања Ковиљача: Мој бивши супруг је преминуо а ја нисам запослена и немам средстава за живот. Имам 60 година. Да ли имам право на његову пензију?

Одговор: Право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака, под условом да му је судском пресудом утврђено право на издржавање. Ако Вам је на тај начин било утврђено право на издржавање, у надлежној филијали Фонда ПИО, према месту пребивалишта, поднесите захтев за остваривање права на породичну пензију по смрти корисника пензије.

Захтев можете наћи на сајту Фонда ПИО, www.pio.rs, у менију Обрасци, а у тексту захтева је наведена документација која се уз захтев предаје.

Породична пензија се одређује у висини од 70 одсто покојникове пензије у тренутку смрти уколико је право на породичну пензију остварио један члан породице, а пресуда којом је одређено издржавање није од утицаја.

Делимична инвалидска пензија од 50 одсто

? Виолета Т., Старчево: Примала сам седам година инвалидску пензију 50 одсто, тзв. малу пензију, а сада кад сам напунила 65 пензија ми је преведена у старосну. Да ли је то по закону?

Одговор: Кориснику права на привремену накнаду по основу II, односно III категорије инвалидности, који је ово право остварио до ступања на снагу Закона о ПИО у априлу 2003. године, а коме независно од његове воље, односно без његове кривице престане својство осигураника (технолошки вишак, стечај или гашење фирме и сл.), одређује се инвалидска пензија у висини од 50 одсто инвалидске пензије (по протоку времена за које му припада право на новчану накнаду од Националне службе за запошљавање), тј. привремена накнада се преводи у тзв.

делимичну инвалидску пензију у износу од 50 одсто инвалидске пензије.

Према важећим прописима из пензијског и инвалидског осигурања не постоји могућност да корисник инвалидске пензије кад напуни одређене године живота стекне статус корисника старосне пензије. Међутим, корисницима права на тзв. делимичну инвалидску пензију у износу од 50 одсто инвалидске пензије наведено право престаје са даном испуњења услова за стицање права на старосну пензију, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију.

Примедбе на висину обуставе

? Дубравка Г., Београд: Мом оцу Фонд већ два месеца одбија, по закључку извршитеља, већи износ него што он мисли да треба. Кома да се обратимо?

Одговор: У случају да пензионери имају било какве примедбе у вези са висином месечне обуставе, или на укупан износ дуга, морају се обратити доносиоцу одлуке, односно извршитељу, суду или надлежном органу пореских управа. Фонд ПИО је у обавези да поступа по достављеним закључцима и решењима о извршењу на основу Закона о извршењу и обезбеђењу и нема

обавезу да обавештава корисника пензије о извршеним обуставима. Доносиоци одлука, односно извршитељи, суд или надлежне пореске управе врше достављање закључака и решења дужницима.

Тек уколико у Фонд ПИО стигне нови закључак или решење о извршењу, Фонд може да реагује, али то никако не може да се уради само на основу притужбе оштећеног.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Допунски рад и пријава на осигурање

? К. А., Краљево: Имам већ један стални посао на коме сам пријављен али сам почео да радим на још једном месту па тај мој послодавац није сигуран да ли и он треба да ме пријави.

Одговор: Запослени који ради са пуним радним временом код једног послодавца може да закључи уговор о допунском раду са другим послодавцем, и то највише до једне трећине радног времена. С обзиром на

то да је у овом случају запослени већ обавезно осигуран, тј. пријављен на осигурање код једног послодавца, за њега се не подноси пријава на осигурање по основу обављања послова по уговору о допунском раду.

Особе са ТНП и са ТО могу да буду у осигурању

? В. П., Голубац: Интересује ме да ли неко ко прима накнаду за туђу негу и помоћ може да се запосли?

Одговор: Постојање потребе за помоћи и негом другог лица не мора да значи да је код те особе настао и потпуни губитак радне способности, односно да је она потпуно и трајно неспособна за рад. Из изложеног произлази да је могуће да и особе код којих

је утврђена потреба за помоћи и негом другог лица, као и особе са телесним оштећењима могу да обављају неке послове и да буду радно ангажоване, у мери у којој им то дозвољава природа обољења и тежина стања повреде или болести.

Породична пензија детета не зависи од начина школовања

? Милутин К., Угриновци: Моја ћерка из приватних разлога није успела да упише редовно годину на факултету, него је морала да пређе у самофинансирајуће. Она прима породичну пензију моје преминуле супруге и досад је редовно примала али се бринем да не остане без пензије ако и даље буде самофинансирајући студент.

Одговор: Дете има право на породичну пензију за све време школовања, до навршених 26 година живота, без обзира да ли се ради о редовном или ванредном школовању, односно без обзира да ли се ради о студенту који је самофинансирајући или се финансирање студија обезбеђује из буџета. Битно је само на време достављати школску потврду

надлежној филијали Фонда ПИО, као доказ о статусу студента.

Ако се дете школује у иностранству или похађа стране студијске програме на даљину, посредством информационо-комуникационих технологија, потребно је да достави потврду школе, односно факултета, која мора бити преведена и оверена код судског тумача.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ПРИГОДНА ЧЕСТИТКА ЗА ПРАЗНИК	ЖЕНСКО ИМЕ	ВРСТА ДРВЕТА				
САОБРАЋ. КОМЕРЦ. ОДЕЉЕЊЕ (СКР.)	○						
ОКВИР СЛИКЕ	○						
УЗВИК: ЕНО, ГЛЕ	○						
ДОБИТ, КОРИСТ (ТУРЦ.)	○						
МЕРА ЗА ПОВРШИНУ (МН.)	○			КРЕСИВО, ОГЊИЛО (МН.)	ОЗНАКА ЗА ЛИТАР	КУХИЊСКИ ПРИБОР	МЕСТО И ЛЕЧИЛИШТЕ У СРБИЈИ
ИМЕ ГЛУМЦА КЕЈДЦА	○						
ПРИТОКА РЕКЕ УНЕ	○				ДОМАЋЕ ГОВЕЧЕ ГЛУМИЦА, ИТА		
ПРЕДЛОГ	○		ДРЖАВА У АЗИЈИ НЕПОБИТНА ЧИЊЕНИЦА				
ОЗНАКА ЗА КАРАТ	○	МЕСТО У СРБИЈИ ИРИНА (ОДМИЛА)					
ГРАДИЋ У ЦРНОЈ ГОРИ	○					СИМБОЛ ЗА БОР СТРОГИ ЗАТВОР	
ЛИСИЧИ РЕП, ОРЕПИНА	○			ОТАЦ (СЛОВ.) РУДНИК СОЛИ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПОВИШЕН ГЛАС "А" СТРАНА СВЕТА				1. И 17. СЛОВО РЕВОЛУЦИОНАР, КОСТА		
ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ОПЕРА ОД БЕЛИНИЈА ТЕЖИНА АМБАЛАЖЕ					
ПОСТОЈАН							ДЕЦЕМБАР (СКР.)
СИМБОЛ ТАНТАЛА			КИСЕЛИНА (ЛАТ.) КОЊ У ПЕСМИ				
ЊИВА ЗА ОРАЊЕ (МН.)							
СРЕДСТВО ЗА ЗАКЉУЧАВАЊЕ							

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

1. Попис адреса (мн.), 2. Наша истакнута фолк певачица, Зорица, 3. Присталица центра као политичке странке, 4. Потпуно искористити до краја, 5. Место у Војводини, 6. Врста аутоматског музичког инструмента (мн.).

КОЊИЧКИ СКОК

-О-	-С-	-А	-О-
-Г-	Х-	-Д-	-А-
-Т.	П-	-Ћ-	Д-
-О	-О-	-Л-	-А-
-Ш,	-Ј	-А	-Е-
К-	-К-	-З-	В-
М-	-А-	-Ш	П-
А-	-О-	-У	-Н-

Крећући се ходом скакача у шаху, добија се једна изрека.

РЕБУС (7,5)

ОРВЕЛ: ТИТАНИК НИЈЕ ПРСКО ОД ЛЕДА!

Решењем се добија име и презиме глумца и глумице овог филма.

РЕШЕЊА - СКАНДИНАВКА: ско, рам, ето, њар, ари, Николаас, њан, во, са, ирак, к, илино, Писан, б, срт, ата, авс, анв, и, норма, старан, та, атид, оранице, катање, МАТИЧНИ ЛИК: адресари, Брунлик, центрист, испрципни, Мали Њош, аристони, КОЊИЧКИ СКОК: Ако хоћеш кога да познаш, поди му власт. РЕБУС: Леонардо ди Каприо-Кејт Винслет.

Да ли сте знали ...

– да је одређивање датума прослављања највећег хришћанског празника, Васкрса, утврђено још 325. године на Никејском сабору? Међутим, многе промене које су настале у историји, као што су Велики раскол 1054. године, грегоријанска реформа календара у 16. веку и др., довеле су до разлика у прорачунима између источне, Православне цркве, с једне, и црква на Западу, с друге стране, тако да се Васкрс не прославља истог датума, мада се и то понекад догађа. По рачунању Православне цркве, дан обележавања Васкрса пада у прву недељу после пролећне равнодневице, после пуног месеца и после јеврејске Пасхе.

– да је за хришћане ускршње јаје симбол васкрсења Исуса Христа? Најпре су се јаја фарбала у црвено како би представљала крв Исусову проливену на крсту а с временом је то постала омиљена традиција у хришћанском свету која симболизује радост и весеље. Највеће ускршње јаје на свету настало је 2019. у бразилском граду Помероде – високо је 15,02 метра, са пречником од 8,72 метра, и било је потребно 48 дана да се направи.

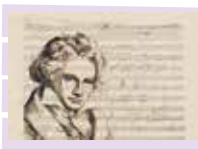
– да се 1. мај слави у знак сећања на жртве које су припадници радничког покрета поднели како би се изборили за своја права? И док већина земаља Празник рада слави 1. маја у знак сећања на 1886. годину када су се радници у САД и Канади изборили за осмосатни радни дан, у Сједињеним Државама се овај празник обележава сваког првог понедељка у септембру (Labor Day). Председник Гровер Кливленд је под притиском америчких радника Празник рада прогласио националним празником 1894. године.

– да се Дан Европе обележава 9. маја, јер су на тај датум 1950. године постављени темељи јединствене заједнице држава и народа, коју данас зовемо Европска унија? Француски министар спољних послова Роберт Шуман тога дана је представио декларацију којом је позвао друге европске земље да удруже своје индустрије угља и челика у „прво конкретно стварање Европске федерације“.

– да је европска химна „Ода радости“ – мелодија узета из Девете симфоније коју је 1823, четири године пре смрти, компоновао познати немачки композитор и пијаниста Лудвиг ван Бетовен на стихове Фридриха Шилера из 1785. године? Ова музичка поема изражава Шилерову идеалистичку визију човечанства у којем су сви људи браћа – визију коју је делио и сам Бетовен.

– да је европска химна „Ода радости“ – мелодија узета из Девете симфоније коју је 1823, четири године пре смрти, компоновао познати немачки композитор и пијаниста Лудвиг ван Бетовен на стихове Фридриха Шилера из 1785. године? Ова музичка поема изражава Шилерову идеалистичку визију човечанства у којем су сви људи браћа – визију коју је делио и сам Бетовен.

Лековите мисли

Живот нам не признаје трошкове живота.

Лако је бити мудрац у лудом друштву.

Лако је променити закон. Промените ви понашање људи.

Не окрећите леђа ни непријатељу, ни раду.

Народ не мора све да зна. Зашто да му расте притисак.

Тек кад је отплатио дугове, стекао је другове.

Душан Старчевић

Мудрост

Љубав је вечна!?! Прва, друга, трећа...

Неком падне на очи мрак, а неком сунчев зрак.

Срећа је наша да мудрост траје дуже од снаге.

То што сте опрали лице, не значи да вам је и образ чист.

Све има своју цену, често и... уцену.

Живот ми повећао порције жалости науштрб радости.

Стево Бздилик

Разуман народ

Ми смо разуман народ. Сви се у све разумемо.

Не човек. Нечовек је човеку вук.

Мито открива кукољ.

Код нас би сваки други да буде први.

Премазани свим бојама су највеће рђе.

Ситима свега ни гладни не завиде.

Пеко Лаличић

Несаломиви

Човек је смртан. Његова дела су бесмртна.

Многи од нас остану деца целог живота.

Где нема тишине, нема ни самоће.

Дубина туге мерило је људске зрелости.

Несаломив сам. Немам кичму.

Док сам ћутао, нико ми није противречио.

Радмило Мићковић

Брига

Лекар је мој најбољи пријатељ. Једино ме он искрено пита за здравље.

Брига о пензионерима је повећана па су породични односи битно побољшани.

Ако боље сутра дође сутра, шта ћемо очекивати од прекосутра!

Свет је мали, али би његов смак био велики.

Паметан се најуспешније прави луд.

Милен Миливојевић

Снага и памет

Пензионери су безбрижни. Не морају доказивати порекло имовине.

Дуговечан пензионер. Богат пензионер.

Новац не доноси срећу, али и без новца немам среће.

У шаху снага не покреће фигуре, већ памет.

У изгубљеном афоризму увек се неко пронађе.

Рађајте децу. Нестаће људи.

Радомир Станојковић